

743

Einziges bekanntes

Ex pl.

PAUL ADAM NACHFOLGER
KARL LION
KUNSTBUCHBINDEREI
DÜSSELDORF

7

AD 142

MARIA is een Maeght, en Moeder Godts gepresen,
U dese Maeght behaeght, al die wilt saligh wesen,
Want die haer niet en acht, is een verlaten kindt,
Daerom met al u maght, Maria toch bemindt.

Op-komste ende voort-ganck der Devotie
binnen het Dorp van

KEVELAER,

In het Hertoghdom GELDRE.

Mits-gaders een kort verhael van de Gheapprobēerde

MIRAKELN:

En vōrdere w. l. daden en wonderheden geschiet en vergunt

Door de voorpraeke van de Alder-heylygste
Maghet ende Moeder Godis

MARIA,

TROOSTERSSE DER BEDRUCKTE.

*Aen verscheyde soorten van Krancke, beboefughe,
en bedruckte Menschen.*

Nieuwelykx gedrukt en merckelyk vermeerderd

Ghedrukt ter ordonantie van den seer Eerw: Heer
Superior van't Oratorie tot KEVELAER. 1742.

Men vindt-se te koop tot Kevelaer.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

19 / RAYR

Oh H6 743

13. 989

APPROBATIO.

Illustrissimi ac Reverendissimi Domini
EPISCOPI RURÆMUNDENSIS.

V Iso hoc libello Intitulato *Op komste ende voort-ganck der Devotie binnē het Dorp van Kevelaer, in het Hertogdom Geldre, &c.* Poterit imprimi cū nihil contineat contrarium fidei aut sanæ Doctrinæ. Imò potiùs judicamus quod erit valdè utilis ad accendenda corda fidelium ad Amorem beatissimæ Virginis Genitricis Dei Mariæ, ut cum majori fiducia ad ejus Thronum gratiæ accedant, notanter in Kevelaer, pro quacumque tribulatione, & necessitate præsertim Spirituali; denique ut homines per tot successus & sanas instructiones moveantur ad offensas Dei cavendas, ejus Amorem quærendum, & virtutes sectandas, & sicut ipsa beatissima Virgo protulit nobis Deum & hominem, in quo nec primam similem habere visa est nec habere sequentem, piissimâ sua intercessione nos genuit in filios Dei: ut ipsum æternaliter cum ea glorificemus in cœlis. Actum Ruræm. hac 16. Mart. 1696.

ER. REGINALDUS
Episcopus Ruræm.

VOOR-REDEN
TOT DEN

LESER.

Als onsen eersten Vader Adam overtreden hadde, 't gebodt van synen Schepper, soo heeft in hem en in alle sijne naerkomelingen terstont plaets ghegrepen die voor gedreyghde Sententie : *Morte morieris*, Genes. 2. v. 17. Gy sult de Doodt sterven. Daer lagh nu de heele Werelt krank ende onderworpen aen Sieckten, als teekenen aen de Lichaemelijcke en Geestelijcke Doodt : doch met dit verschil, dat sy naer het Lichaem behiel de kennisse der Kruyden, om tegens de toekomende doot nuytstel en tegen de Lichamelijke aenstaende krankheden naturelyke genees middelen te beseffen ; naer de Ziele soo verre verongeluckt was, dat sy nauwelycks haere Sieckte kende, en dat'er haer gheene naturelijcke middelen, bequaem om den kranck geworden Mensch te herstellen, over-gebleven en waeren.

V O O R - R E D E N .

waeren. In dese naturelyke wanhope, heeft Godt strackx gegeven een boven naturelycke, als hy uytsprekende sijne Sententie over het Serpent, en de Vrouwe, een af-beeltsel gegeven heeft van de toekomende Moeder Godts van wiens vrucht het Helfch Serpent soude verplet worden, te weten, van JESUS CHRISTUS den Sone vanden levenden Godt, voort gekomen van de Alder-heyligste Ma-get MARIA, om de Werelt te verlossen. Waer op segt den H. Vader Augustinus: *Facet in toto orbe, ab Oriente usque ad Occidentem grandis agrotus sed ad sanandum grandem agrotum, descendit omnipotens Medicus, S. Aug. serm. 59. de verbis Domini cap. 11.* Door heel de Werelt van den Ooste tot den Westen leyt eenen grooten kranken, maer om den grooten kranke te genesen is neder gedaelt den almogendē Medecijn Meester. Doch niet tegen-staende alle sijne geneesmiddelen, allen sijnen arbeyt, al sijn vergoten Bloedt, alle sijne HH. Sacramenten, tot Medecijnen der Zielen in-gesteld; soo is de Werelt noch even wel soo verblind, dat ter veel Menschen betrachten de ghesont-heynt der Lichamen en weynigh dencken op de genesinge hunder Zielen. Men heeft het gesien als Christus hier nog was wandelende

op de Werelt , hoe het Volck van alle ghe-
 westen quam gheloopen met hunne lichaem-
 melijcke sieckten , die hy ghenas , en vluch-
 ten sijne vermaningen ende leeringhe, waer
 door hy wilde genesē hunne Zielen, daer hy
 nochtans principalyk om gekomen was. Ter
 contrarie hoort hier van spreken den selven
H. Augustinus : *S. August in Psalm 63. ad*
vers. 2 „ Hy heeft verdraghen alle hunne
 „ Kranken, hy heeft genesen alle hunne Siek-
 „ ten, hy heeft gepredickt het rijck der He-
 „ melen, hy en heeft niet verswegen hunne
 „ fauten, op dat sy daer af souden mishagen
 „ hebben, niet van hunnen Medecyn-Mee-
 „ ster, daer sy van genesen wierden. Maer sy
 „ ondancckaer welende aen alle sijne gene-
 „ singen, als door een quade Koorts uytfin-
 „ nigh geworden , sottelyk opstaende tegen
 „ den Medecijn-Meester, die gekomen was
 „ om hun te genesen , hebben raet geschaft
 „ van hem te dooden „ gelyk sy ook gedaen
 hebben, hem hangende aen een Cruys. Men
 soude nu mischien wel weynige Menschen
 vinden die Christus op de maniere der Joden
 om sijne Gheestelycke Medecynen ende
 Miraeckelen souden willen Cruysen ; maer
 mischien souden wy wel veele lieden vin-
 den, die de Lichaemelycke Miraeckelen
 ende

V O O R . R E D E N .

ende genesinge meer waer nemen als die vā
de Ziele, daer nochtans seght den H. Chry-
stomus : *Propterea illas aegritudines sanat,*
ut istas scilicet de nostris animabus expellat.
S. Chry. 4 Mart hom. 14 in cap. Daerom
geneest Christus die kranken, te weten, van
het Lichaem; op dat hy die andere, te weten,
van onse Zielen uyt jage. Godt gave dat veel
van die Menschen die sulcke wonderbaere
genesingen (als'er Jaerlijckx binnen KEVE-
LAER Mirakuleutelijk door de H. Moeder
Godts gheschieden, of immers midts haere
voor-sprake, door haren Sone) komen by te
woonen, of hopen verhaelen, of wel lesen in
de Mirakel Boeckxkens, daer door beweegt
wierden, om de siekten qualen ende pery-
kelen hunder Zielen, te overwegen, en door
de selve voorpraeck, genees-middelen daer
toe van hunnen kant gebruykende, quamen
verfoecken diergelyke behulpzaamheyt van
den Hemel, als sy noodigh hebben, om
naer de Ziele gesont te worden.

Tot desen eynde waeren in den vorigen
druck by jeder Capitel van genesinge der
besondere lichaemelyke Kranckhede, oock
besondere Geestelyke onderwysinge by ge-
voegt Dog om dat dese ofte diergelyke nut-
tige onderregtinge in andere Boeken over-
vloedelyck gevonde worden, hebbe wy den

Leser tot de selve in desen Druck willen senden: te meer om dat vele de kortheyt beminne. Wort alleenelijck aen een ieder in dese Voor-rede gerecommandeert, dat hy lesende de lichamelyke weldade die de Bermher-tigen Godt door't voorbidden van sijne Alderheyligste Moeder heeft gelieven te doen, ook sijn gedagte laet gaen op de geestelyke genesinge en genade, de welke door het selfde kragtig voorbidden bekome worden: dat hy den goedertieren Godt en de Alderh: Maget hier over bedancke: en weder besorgt is om het welwese van de onsterfelyke Ziel, als wel van het sterfelyk lichaem, door de Alderh: Maget by Godt te verkrygen, wy hebben evenwel om ons de order van den voor-gaende druk te houdē, in het eerste Capittel verhaelt de Historie vande opkomst der Kevelaersche Devotie, en voorders onder verschyde besondere Capittels de genesing van verschyde besonder quale, stellend' op't eynde by malkander de leste gebeurde Mirakels.

By den laetste voorgaende Druk, sijn in desen bygevoegt twee geapprobeerde Mirakels sijnde t' sedert veel meer geschiet, waer van versuymt sijn de getuygenisse by te brengen.

Gebruyckt dit verhael tot meerder glorie Godts, en Eere van sijne Alderheyligste Moeder Ende U. L. Saligheyt. HET

HET I. CAPITTEL.

Van de opkomst der Devotie op het

KEVELAARISCHE VELDT.

Y lesen in de Historien van het oude en oock van het nieuwe Testament, dat den Heere der Heerscharen, die door soo menighe en bondighe Mirakelen gheroont heeft aen al de Wereldt sijn hooghe Heerschappye ende sijn heersehende Hoogheyt, willende ghe-eert worden in de Arcke des verbonts, menighe Jaren niet anders en heeft willen wonen op der Aerden, als op de Velden in Tenten en Tabernakelen, niet tegenstaende dat den Hemel en aerde hem toebehoorde, en alle de Ryckdommen en Paleysen der Koninghen ende Vorsten, de sijn waeren.

Ins-gelycks den Sone Godts, die den Hemel hadt voor sijnen Throon, ende de Aerde voor sijn voet-banck, heeft sijn eerste woon-plaets genomen in eenen Stal of verlatene spelonke; en soo langh hy sterffelyck op der Aerden ghe-

geleest heeft, verkeert op verworpene plaetsen, vernacht op de woeste Bergen, en ghewandelt in de Woestyne. Soo verre dat hy met de waerheyt van sijn selven was seggende: *Vulpes foras habent, & volucres Cœli nidos. Filius autem hominis non habet ubi Caput reclinet.* Matth. 18. v. 20. De Vossen hebben hollen, en de Voghelen des Hemels nesten; maer den Sone des Menschen en heeft niet daer hy sijn Hoofd op nederlegghe, ende dat op hem passen de woorden van den H. Apostel Paulus; al hoe wel op eenen anderen sin by hem uyt-gesproeken: *Infirma mundi elegit Deus... & ignobilia mundi, & contemptibilia eligit Deus.* 1. Cor. 1. v. 27. De krancke saeken des Werelts heeft Godt verkoosen... en de on-edele ende versmaedelijcke des Werelts heeft Godt verkoosen.

De selve woorden mogen wy met reden oock wel toe-passen aen de Moeder Godts; de welcke, on-aengesien sy in den Hemel verheven is boven de hoogste Chooren der Engelen, en haeren Throon heeft naest onder den Throon van Godt Almachtigh; heeft evenwel hier op der Aerde willen ruste in een verworpen plaetse, om aldaer ge-eert, besocht ende gedient te worden in haer Beelt, en om in allen noot aen haere bedruckte dienaers en dienareffen (als wesende de VERTROOSTERSSE DER BEDRUCKTE) ter hulp te komen, en als een waerachtighe Arke des verbonts haer woonplaets te nemen by een dorre Heyde op het Velt van Kevelaer; het welk niet by gevalle of door een Menichelyck op-set haer tot een woonplaets is toe-gewijdt, maer van haer selver daer toe Mirakuleuselijck verkooren

koren is; ghelijckerwys klaer-blykende is uyt de Historie die wy hier in het kort voor oogherstellen. In het Jaer ons Heeren 1641. in het laetste van December is het gebeurt dat sekeren Borger van Gelder met naeme *Hendrick Buschman*, om sijnen koop-handel te verdryven, die eer kleyn was, dry mylen van syne Stadt gereyft was naer Wees, het welck een Dorp is van het Kleefs lant een myle gelegen van het Dorp Kevelaer, door het welck hy ghewoon was syne reyse te nemen naer Wees, en wederom van Wees naer Gelder; gelyck hy nu was doende. Doch komende in retour op het voorseyde Kevelaerische Velt ontrent een hagel Kruys, heeft voor het selve sich naer gewoonte begeben op sijne knien, Wat geschiet er?

Terwylen desen aendachtighen Man met Godt vereenigt was door het Gebedt, soo hoort hy sig een stemme genaeken, de welcke hem scheen toe te spreken dese woorden: *Op dese plaetse sult gy my bouwen een Capelleken*, Hy staet verbaest, ende omziende, maer niemandt daer ontrent bespeurende, heeft hy het sig ontgeven; te meer om dat hem de middelen gebracken, waer mede hy dit gebodt soude in het werk leggen. Dus sijn gebedt ge-cyndicht hebbende, heeft sonder achterdencken sijn reys naer Huys toe voort-geset. Maer naer acht dagen de selve stem noch vernomen hebbende als vooren, heeft met sijne Huys-vrouwe soo haest als hy t' Huys quam, daer over desen raet geschact, dat sy van hun kleyne winste jet souden maeken te bespaeren, om met gelegentheynt een Heylig-huysken te laeten Timmeren.

Ter-

Terwyl nu dese goede lieden besigh waeren om een gheringh Penninxken, tot het stichten van dit Capelleken te vervaerdigen, en daer-entusschen al eenigen tydt voor by liep: heeft Godt Almachtigh sijnen wil hun krachtigher willen kenbaer maeken; want behalven dat nu voor de derde reys die vorighe stem aldaer gehoort wiert soo heeft *Mechtilde* de Huys-vrouwe van desen *Buschman*, in haere slaepstede ontrent den midder-nacht, tusschen een klaer-blinckende licht geheel het Huys doorschynende, gesien een Heyligh huysken ofte Capelleken, waer in sy scheen te aenschouwen een Papieren Beeldeken, het gene sy te voren by geval gesien hadt in handen van eenen Hessischen Soldaet, komende van Luxemburg. Ick laet den Leser dencken, hoe dese Vrouw berbaest moest wesen: even wel t'samen verblydt, heeft haeren Man van dese blytschap willen deelachtigh maeken; den welcken, mits hy dat niet en sagh, hoe wel hy van den wille Godts nu niet meer twyffelachtigh en was, twyffelde nochrans van het Visioen, dit roe-schryvende aen al de sterke inbeeldingen de welcke aen de Vrouw-luyden gemeen zyn: maer heeft bevonden sulcks waer te wesen, ghemerckt den Schilt-wacht, die s'nachts daer hadt voor by gegaen, s'morgens van hun quam vragen, wat sy soo diep in den nacht met licht, het gene hy door de venster gesien hadde, ghedaen hadden. Dus hebben t'samen besloten den aengenaemen wil van Godt en van Godts H. Moeder nu vast bekent aenstonts te volbrengen, gelyck sy oock deden, voor zich nemende het Heyligh-huysken op het Velt van Kevelaer te

stich.

stichten, en op te bouwen, al soude al hun welvaren daer aen gehangen hebben.

Eyndelijck dan naer korten tydt het werck voltrocken zijnde, heeft *Hendrick* het voorseyde papieren Beeldeken van onse lieve Vrouwe met veel moeyt maeken te bekomen, en het selve nu bekomen hebbende, daer in gestelt.

Doch stracks bemerkende den grooten toeloop van het Volck, dat daer aen milde Offerhanden van Geldt en van Wasch-licht begonde op te draghen; en vreesende eensdeels op eenen quaden naem te komen van eygen baesucht, en anderdeels werende dat de Moeder Godis tot Troost van de bedruckte Menschen aldaer wilde ge-eert worden; heeft het Beeldeken wederom daer uyt genomen, en soo lang gegeven in de handen van de Eerweerd: Paters Capucinen tot Gelder, tot dat den Heere Pastoor van Kevelaer daer op ontboden, het selve heeft komen haelen, en op den eersten Juny in het selve heylig-huysken geplactst, daer het nu noch gevonden wort.

**SLET UYT HET JAERSCHRIFT NAER,
WANNEER SULCKS IS GESCHIED,
ALS SICH IN KEVELAER,
MARIA VIEREN LIET.**

Het was vrent om sien, hoe het Volck met heele hoopen daer strackx naer toe ghetrocken wiert van alle plaetsen, staeten ende conditien; De welke daer ook gevonden hebben de opregte VERTROOSTERSSE DER BEDRUCKTE: die sy daer voor stracks erkent hebben aen
die

die selve teekenen, aen welke de Discipelen van Joannes haeren Sone voor den waerachtigen *Ver- trooster der Bedruckte werelt* gekent hebben de welke den H. Evangelist Lucas verhaelt met dese woorden uyt den eyghen mont van Jesus Christus voort-gekomen. *Caci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur*, &c. Luc. 7. V. 22. De Blinde sien, de Creupelen wandelen, de Melaetschen worden geluyvert, ende soo voorts. Van welke teekenen veele naer het lichaem, maer noch meer naer de Ziele de geloovige binnen Kevelaer zyn gewaer ge worden; baet genietende in alle soorten van siekten, en soo geestelycke als lichaemelyke quellingen, daer menige Menschen door de voorsprake van de alderh: Maget ende Moeder Godts Maria seer Mirakuleuselyck zyn van geholpen en noch dagelyckx geholpen worden.

H E T II. C A P I T T E L.

Van de Blinde en Oogh-krancke.

T Ot bevestinge van't gene geseyt is in het voorgaende Capittel, te weten dat de Alderheyligste Maget ende Moeder Godts Maria ons binnen Kevelaer gegeven is als een opregte **VERTROOSTERSSE DER BEDRUCKTE**, soó willen wy in de volgende Capittels eenige van de uytmenenste Teekenen aen gaen wysen, alhier beginnende van de Blinde, de welke, in den voortganck van de Kevelaer'sche Devotie door haer voorspraeck ghenesen zyn.

Voor eerst dan in het Jaer ons Heeren 1647. in volle Synodale Congregatie tot Venlo, is onder ander voor een Waerachtigh Mirakel
geap-

geapprobeert dese naervolgende geschiedenis.

Hoe seker dochterken met naeme *Agnos* blind geboren sijnde binnen de Stadt Gelder, van Godt-vrēesende ende Catholycke Ouders, den Vader genaemt Geraert Nabeurs, Ruyter onder de Compagnie van den Heere Ridt-Meester Eggeren, ende de Moeder... Wesende sijne voorz. Geraerts echtelycke Huys-vrouwe, siende wiert, De Moeder haer Devotie nemende tot Onse L. Vrouwe van Kevelaer, ende negen keeren met het selve kind de plaetse tot Kevelaer besocht hebbende, heeft het voorz. blind kindt onderwegen sijn gesicht verkregen, en den Vader heeft het voorz. Dochterken nu out wesende vier jaren, voor de Schepenen ende andere soo Geestelycke als weerlycke Officieren ghebracht, het welck naer voorgaende examminatie is bevonden gheweest goet gesicht te hebben, ghelyck het selve als noch op hedighen dagh is blykende.

Inde selve Vergaderinge wort onder de geaprobeerde Mirakels oock verhaelt;

Hoe eenen sekeren jongen *Hendrick* genaemt, Sone van Albert Peeters, ende Geertjen Schuts, woonachtigh tot Calcker, oudt wesende ontrent 3. jaren, is door een kranckheyt bevanghen geworden met eene blintheyt, ende lammigheyt gedurende den tydt van twee jaren ende een half, soo dat geen menschelycke hulpe hem ghenesen konde: sijne Ouders voorz. hebben hunnen toevlucht genomen tot den Almogenden, met gelofte van haeren Sone tot Kevelaer te brengen, niet twyffelende oft haeren Sone soude sijne ghesontheit aldaer verwer-

ven voor de voorſpraecke van de Moeder der bermhertigheyt, ende haere ghelofte continuërende tot de derde reyse toe, is volkomentlyck gefont geworden, ſoo van ſyne blindtheyt als Lammigheyt.

Diergelyck Mirakel is aldaer oock gheſchiet aen een ander kint in het Jaer 1667. in de maent Mey: ende noch aen een ander dat in het Jaer 1675. den 23. van Anguſtus van ſyne blintheyt verloft is.

Het moet oock toe-gelchreven worden aen de H. Maget Maria dat ſekeren Adelijcken jongelinc in het Jaer ons Heeren 1678. ende in't Jaer 1686. het kint van eenen Officier van het garniſoen van Straelen van pynelijcke oog-ſmer-te ende perykel van blind te worden herſtelt ſyn.

Dusdanighe weldaden en ſyn oock niet vergunt alleen aen kinderen ofte minder Jarighe luyden: want in het jaer 1678. den 15. Aug. is binnen Kevelaer fiende geworden naer een negen jarighe blindheyt *Margareta van Roofendael*, oudt weſende veertigh Jaeren.

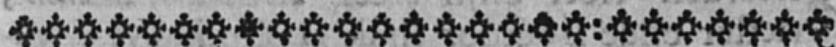
Item is van een twee jarighe blindheyt, behouden van de Kinder-pocckens, in het jaer 1686. den 17. September verloft gheworden eenen ſekeren Mans-perſoon met naeme *Herman Nachtraet*: Ende op den Feeft-dagh van O. L. V. Viſitatie in het jaer 1670. *Jan Wilms*, beginnende eerſt onder de hoogh Miſſe te ſien den Prieſter aen den Autaer (gelyck als dien, den welcken van Chriſtus in ſijne blindheyt ghe-trooft wordende, eerſt ſagh de menſchen als boomen wandelende M. c. 8.) ende daer naer heel beſcheydelijck de ander menſchen.

Op

Op den selven dagh heeft oock haer ghesichte wederom gekregen *Helena Daelmans*; het ghe- ne fy ontrent Vasten-avont in het selve Jaer ver- loren hadde.

Noch eenen anderen dagh met twee Mira- kels van dese soort begaeft is gheweest den 13. September 1670. wanneer van haere blintheydt ontslagen syn geweest een Dochter gheboren te Dorsten in Ceulslant, en een ander aldaer ge- komen synde met de Processie van Huiffen.

Als een van de merckelijckste vertroostinghen, stellen wy hier voor de leste, de welcke beko- men heeft het Soontjen van eenen Schoenma- ker verloft van sijne blintheyt in het jaer 1673. de welcke hem overghekomen was door het on- geluck van een elffen, waer door de eene ooge eerst was uyt gesworen, ende daer naer het ge- slicht van de andere vergaen was.

H E T II. C A P I T T E L.

Van de stomme en Besetene.

Onder de geapprobeerde Mirakelen vinde ick voor het tweede dit naer-volgende: Hoe dat geholpen is seker Joncxken genaemt *Joachim*, Sone van Laurents van den Bosch, Forier van de Oversten Luytenant Oswalt de Pleuren, ende van Mayken van der Geulen, Stom ende Kreupel synde, in der voeghen dat hy noyt een woort en heeft kunnen spre- ken oft op syn voeten kunnen staen, dat synen ouderdom van seven jaeren doch wel behoorde. De ouders dan over dese

twee ellendighe ghebreken seer bedroeft wese-
 sende, heeft de Moeder het voorisz Kindt ver-
 scheyde reysen gedragen ende door andere laten
 dragen tot O. L. V. van Kevelaer; en op sekeren
 tydt de voorseyde Ouders in Meert 1645. bey-
 de haer transporteerende tot O. L. V. voorisz.
 t'huys latende haer voorisz. Kint om haere De-
 votie te beter te mogen oeffenen, ende wederom
 t'huys komende, hebben sy haer voorseyde kint
 hooren spreken, ende roepen, ende dan de Moe-
 der haere Devotie continuerende, heeft het
 voorisz. Kindt oock onlanckx daer na gegaen.
 Ende heeft tot bevestinge deser waerheyt voor
 de Schepenen der Stadt Gelder sijnen *Ave*
Maria ghesproken ende volkomentlyck ghe-
 gaen.

Wel niet Stom maer in peryckel van Stom te
 worden, is geweest den seer Eerw: en hoogh-
 geleerden Heer mijn Heer *Abraham Brienen*,
 Priester ende Doctoor in de H. Godtheyt, we-
 gens den Kanker die eenige jaren inge-eten was
 in sijne tonge. Desen dan heeft in het Jaer
 1647. sich laeten vinden tot Kevelaer, om aldaer
 de H. Moeder Godts te komen bedancken over
 sijne genesinge door haer voorspraecke het Jaer
 te voren naer O. L. V. Visitatie-dagh Mirake-
 leuslyck bekomen.

Op den 21. Augusti 1650. Hebben verklaert
 den eerwaerd: Heere Theodorus Middeldorf
 Pastoor tot Hornenborgh, ende Theodorus
 Wyfman, dat sy drymael tot Kevelaer syn ghe-
 weest met een Besetene Dochterken van elf ja-
 ren genaemt *Catharina* Dochter van den voor-
 genoemden Theodorus Wyfman, de twee
 eerste

eerste reysen en hadde den Duyvel sich niet alleen Stom gehouden, maer oock selfs geen herminste teeken willen doen: Soo dat sy sonder eenigh uytwerksel hebben genootsaeckt geweest wederom te keeren. De derde reyse vans gelijken, want gevende wel eenige andere teekenen heeft hy heel Stom geweest sonder te willen spreken.

Doch nu de laetste reyse t'huys komende, hebben sy verstaen dat de Tooveresse, die met desen Duyvel verbondt hadde ende hem daer in gefonde, ghevangen was. Dus den voorisz. Pastoor beginnende hem te besweeren heeft aenstonds van hem spraeke ghekrege, waer door hy naer jeder poinct gevraegt wesende, heeft ten eersten gheantwoort dat hy alle de boven genoemde reysen gheweyert hadde te spreken, om dat de Tooveresse hem dat hadde verboden: Ende als sy nu gevangen was, dat die andere Vrouwe, te kennen gevende onse lieve Vrouwe van Kevelaer, hem dat nu ghebiede, jae dat sy de Tooveresse hadde gedwongen (want sy was een half jaer vluchtigh gheweest) hier wederom te komen: Eyndelyck dat hy soude het beseten Kint met kondige teekenen verlaten op den selven tydt als *Anna Schoorfelt* alias *Plump*, die de Tooveresse was, soude levendigh verbrant worden; het welck oock alsoo geschiet is: Want op den 4. Augusti ten twaelf uren wanneer sy op het Schavot gerecht wiert, heeft hy het kint in onmacht ter aerden neder gesmeten ende verlaten.

In het laetste Boeckxken wort mentie ghemaeckt van eenen Besetenen den welken in het

Jaer 1647. den 5. Augusti binnen Kevelaer verlost is : Die oock dickwils daer naer in het Oratorie van het selve Kevelaer wondere dinghen , die hem ten tyde van syne beserentheydt over-gekomen waren , aen dry verscheyde Personen die nu noch leven , verhaelt heeft : ende noch meer in syn Clooster , (want daer na is hy Religieus geworden) de welke in het selve boecxken niet vermelt en zyn : sy verhaelen dan uyt synen mont voor eerst de oorlaecke waerom hy beseten is geworden , te weten , om dat hy als synen Vader ghestorven was , door onmatighe droefheyt soo verre is vervoert geworden , dat hy heeft derven uyt spreken dese oft diergelycke woorden. Soo en konde my Godt geen meerder leet toe seynden , als de doodt van mijnen Vader : welke woorden als hy savonts in sijne slaep-stede hadde voort-gebracht , is hy den selven nacht van den Hellschen Vyant beseten. Waer door hy somtydts soo wonderlyck heeft vervoert gheweest , dat hy gesien is nu sittende op de Huysen , nu op de tacken der boomen , alwaer hy buyten Menschelycke macht op klaverde. Eenen van de boven ghemelde nu noch levende getuygen , wesende eenen Deugt-samen Priester , vertelt oock dat hy een Kint wesende , hem meermaels heeft sien belesen : Oock dat hy gesien heeft een doosken met nagelen , steenzjens , en diergelijke vuyligheyt , die den beserenten langhs den mont was quyt geworden. Dat nu voorders in het Boecxken verhaelt wort , is dat desen Persoon met naem *Marcellius Wilius* , van Hoogstraten , Borger van s'Hertogenbosch soo heeft gequelt geweest van den boosen Geest ,
dat

dat hy ondertuffchen met Ketenen heeft moeten gebonden worden, gelyck hy oock gebonden op de kerrè naer Kevelaer gebrocht is om verloft te worden. Het welck door de voorfpraccke van de Alderheylighfte Maghet Maria dato als voren gefchiet is: Op welcken tydt een fchroomelyck tempeeft (het gene hy voorfeyt hadde) op-gheftaen sijnde, is met verwonderinghe van jeder een den Duyvel uytgegaen, ende heeft den voorfz. *Marcellus* voor altydt verlaeten.

H E T I V. C A P I T T E L.

Van de Manck-gaende Lamme.

NU komen wy tot eene andere foorte van Bedruckte, te weten; de Lamme oft Kreupele in den ganck; onder welke wel het vermaerfte weldaet genoten heeft een Dochter genaemt *Hermann* van Deursen oudt dry-en-twintig Jaeren de welke onder andere voor een wonder werck verklaert heeft, naer een neerftig onderfoeck der Magiftraet van s'Hertogenbosch dat fy van de voornoemde Stadt geboortigh was, en dat fy van eenen mallen Jongman gestooten zijnde, was neder-gevallen ter aerden, ende had sig het been gebroken boven de knie: waer over het selve been in't eerste qualijck gecureert zynde, is daer naer niet tegenstaende alle mogelijke hulpe der Chirurgyen, ontrent een voet hoogher op-getrocken als het ander: Want de pype door het vleesch wel soo lanck als eenen vinger uyt-quam met eenen aen-wasch van

vleesch, soo groot als een Kints-hoofst, dus in haere vyf jaerighe sieckte nu wel dry Jaeren en een half dagelycks van den Doctoor ende Chirurgyn besocht geweest hebbende sonder baete, heeft sy haer eyndelyck laeten brengen naer *Kevelaer* op den avont van O. L. V. Hemelvaert in het Jaer 1660. Alwaer sy haer Gebedt gestort hebbende in de kleyne Cappelle, is bevangen geworden met een on-uytsprekelyke pyne, waer door sy is ghevallen als in onmagt. Ende van de omstaende Pelgrims, die daer in groot getal tegenwoordigh waeren opgeheven zynde, heeft sich teenemael, oock van het geswel genesen en herstelt gevonden.

Niet seer ongelyck aen het voorgaende is het gene geschiet is aen een ander Vrouw-persoon uyt de Meyerye van den Bosch, de welcke door een kraem accident negenthien weken gegaen hadde met twee krucken, ende wel een Jaer en een half hadde moeten r'huys blyven sonder oock met de selve te kunnen gaen oft staen, immers van de genees meesters, mits haer een been ook wel eenen voet was korten geworden, verlaeten, en ongeneesbaer geoordeelt, dus haeren toevlucht genomen hebbende tot de H. Maaget, heeft voor d'eerste reyse haer besoeckende tot *Kevelaer* een kruck gelaeten, en voor de tweede, oock de andere; ende is in volkomen ghesontheyt herstelt geworden van haer op-getrocken been, en Accident.

Alfoo heeft oock in twee reysen geholpen geweest *Willem Piefen*, ganſch Lam gheworden door eenen val in het draghen van een bier-var. Want eerst door belofte van O. L. V. van

Ke-

Kevelaer te bezoeken, is terstont soo verre ghebetert, dat hy konde gaen met twee krucken, de welke hy in het Jaer 1681, den 6. October geheelijk genesen zijnde, aldaer gelaten heeft.

Soo begonde oock strackx genesen te worden van sijne Kreupelheyt het Soontjen van *Indocus Swaemen* Borger van Boucholt, out dry Jaren, op de belofte van den selven synen Vader; de welke hy doende was, als men in de Kercke den dagh kondigde om processie-wyse te reysen naer Kevelaer in het laer 1683. Soo dat het voorfz. kint noyt te voren hebbende konnen gaen oft staen, dry weken voor het uytgaen deser Processie, al gaende was.

Item in het Jaer 1678. Is op de belofte van sijne Moeder aenstons verlost van sijne Kreupelheyt *Willem Anthom* out thien Jaeren, woonende in Over-yffel, ende een ander Kint van sijn opgetrocken been met Naeme *Adr. Wilhem van der Horst* out seven Jaren, wiens Moeder de Edele ende wel-geboren Mevrouw Maria Anna van Etsbach het selve heeft komen verklaren binnen Kevelaer den 20. Augusti 1687.

Den troost der H. Moeder Godts heeft oock genoten een seker Dochterken van Vianen, dat in den ouderdom van selthien Jaren over-gekomen was soo een schroomelijke bevinge in haer dye, dat het daer van was kreupel geworden, en van alle Medecyns ende Chirurgyns dies wegens ongeneesbaer was gheoordeelt. Soo ook is van eene Kreupelheyt genesen in het Jaer 1657. *Juffr. Catharina Wismans*, de welke sy in beyde haere beenen van eene twee-jarighe sieckte behouden hadt.

Het is besonderlijck aen te mercken dat door de voorsprake van Maria volkomentlijck herstelt is van een Mede-gheboren Kreupelheydt, een Kint genaemt *Willem*, het Soontjen van *Peeter Aben*, wesende ses Jaeren out, wiens kruckxkens tot gedachtenisse gebleven sijn in de Capelle van Kevelaer.

Een ander Kint isser met de Processie gebracht uyt het sifst Rekelinck-hausen, dat Lam ende Kreupel gebooren was! het welck op den dagh van O. L. V. Ter Sneeuw in't Jaer 1678. op de plaetse te Kevelaer volle gesontheyt bekomen heeft. Ende den negen-en-twintighsten Juny 1680. Een Jongskens van seven Jaeren aldaer ghekomen met de Processie van Capellen; dat even gelijk als't ander Kreupel gheboren ende aldaer gesont ende gaende geworden is.

Ins ghelijckx *Jan Kusingen*, wel niet Maick gheboren sijnde, maer in een been Lam geweest van als hy een Jaer out was, nu ses Jaeren out geworden, is vbor het Beelt van O. L. V. van Kevelaer wel gaende geworden in het by-wese van de Processie van Dorsten op den Feest-dag van O. L. V. Visitatie in't jaer 1669.

Van den selven ouderdom van een jaer was oock *Anna Catharina Surstoge*, woonachtigh binnen Munster, als sy aen haeren rechten voet soo een ghebreck ghecregen hadde, dat sy maer op eenen theen en konde steunen: Waer van sy oudt zynde vyf-en-twintigh jaeren, tot Kevelaer geholpen is: alwaer oock haeren Broeder *Jan Bernaert* in't jaer 1684. den sesden Mey gewenschte hulpe bekomen heeft, naer dat hy seven Jaeren lanck ghegaen hadde met een

een yfere fcheene ende bande, wegens eene overgebleven Kreupelheyt van de Kinder pocxkens.

Met een befondere vreugt heeft fich vernoegt de Proceffie van Emmeryck te Kevelaer ghekomen den feven-thienden Augufti 1687. als fich daer onder bevont *Henrica van Remmen*, geboren in het dorp Afen ghelegen in het Lant van Cleef, twee uren van de Stadt Emmerik, welke Dochter in de tegenwoordigheyt van wel duyfent Menfchen voor het Mirakuleus Beelt aldaer verloft is van een vyf-thien jaerige Kreupelheyt, die oock sonder krucken met de felve proceffie is wederom gekeert.

Om kortheyts wille, stel ick hier al ghelijck defe naervolgende Perfoonen in het laetste boecken op ordre van tydt jeder in het befonder aangewefen. Te weten: een Dochterken van de Parochie van Anbel in het Lant van Limborgh in't Jaer 1645. *Hendrick Peeters*; eenen dry jaerigen Kreupelen in't Jaer 1660. In September *Jan Cuypers* uyt Cenis-landt in't Jaer 1683. in July: eenen Soldaet die in het beleg van Bon elf Jaren te voeren door beyde fijn beenen gheschoten was: ende eenen thien jarighen Kreupelen, komende met de proceffie van Duffeldorp, ende noch eene Vrouwe woonende onder Wanenburgh, alle in het Jaer 1683. Daer-en-boven het volgende Jaer 1684. In Mey een geestelijke Dochter van Amsterdam.

Eyndelijk een dochter uyt het Cleefs-landt met naeme *Judith* in het voorsz. Boeckken vermeldt in September, die alle van hunne respective Lamheyt door de voorsprake van de
Alder.

Alderheylighste Maget en Moeder Godts ghe-
trooft ende genesen zyn.

H E T V. C A P I T T E L.

Van de Nederige ende Bed-leggende Lamme.

VAn dus-danige Lamme oft Kreupele die
neder-gedruckt zynde met't aenschyn naer
de aerde toe, verhaelt ons het achtste onder de
gheapprobeerde Mirakelen :

Hoe seker joncxken genaemt *Peeter*, Sone van
Reynier van Volbroeck ende *Margareta* sijnder Huys-
vrouwe woonachtigh op Ples onder de Moe-
der-kerck van *Haftum*, heeft geweest vyf Ja-
ren Lam en Kreupel, dat't noch gaen noch
staen en konde, dan alleenelyck kruypen :
welcke Ouders met een vast betrouwen haeren
toevlucht nemende tot O. L. V. van *Kevelaer*,
in het Jaer 1642. Op O. L. V. Geboorten dagh
is na een ofte twee dagen daer na, geheelyck ge-
sont geworden, soo dat hy wel ende ras was
gaende ende loopende.

Diergelyke genesinge is by naer op de selve
wyse gheschiet aen *Coenraet Scheybeur* van *Duf-
fel-dorp* die oudt sijnde negen Jaeren, en seven
Jaeren kreupel, te *Kevelaer* sijne twee kruc-
ken waer mede hy langs d'aerde kroop, ghe-
laeten heeft, genesen sijnde op den 22. dagh
van Augusti. 1678.

Oock in Augusto van het Jaer 1687. Is tot
Kevelaer gekomen van *Duffeldorp* met de pro-
cessie eenen Man gaende seer Kreupel, van
d'een syde vallende seer leegh naer de aerde, en
steu-

stennende op een houten kruicken: maer naer gedaene Devotie is recht gheworden ende ghesont, en sonder kruick naer huys ghegaen.

Voor het vyfde geapprobeert Mirakel wordt verhaelt:

Hoe eenen sekeren Soldaet met naeme *Domingo Daniel Moetsz.* Geboren van Napels, out 56. Jaren, als nu tegenwoordigh (soo sprack de vergaderinge van Venlo) onder de Compagnie van den Capiteyn *Mario Stoppa*, welcken heeft ghedient soo te Peert als te voet aen sijne Conincklycke Majesteit van Spangien den tydt van veertigh jaeren, is bevangen geweest met een groote Paralytic den tydt van vier jaeren soo binnen Herentals als binnen Weert, in dier voegen dat hy niet en heeft konnen gaen noch staen, maer van sijne Huys-vrouwe ten aensien van al de werelt is moeten gedragen worden, ende naer sijn groot verlangen ende Devotie gevoert zynde naer O. L. V. van Kevelaer, is aldaer subitelyck ten by wesen van veele die daer tegenwoordigh waren, ghenesen geworden in de Capelle der voorsz. Plaetse, ende nu tegenwoordigh noch persevereert in sijne gesontheit.

Eenen anderen Soldaet ghehaemt *Matthys Felsen*, heeft eenen geheelen Winter te bedde gelegen, wegens een accident in de Lenden, en heupe, gansch sich niet konnende tot den ganck begeven, doch eyndelijck is hy lanck over wegh wesende met twee kruicken, gekomen naer grooten arbeyt tot Kevelaer: ende is aldaer in de Octave van O. L. V. Visitatie geheelijk ghenesen in't jaer. 1647.

Soo een gheluck heeft oock ghenoten in het Jaer 1652. op de Vigilie van H. Sacraments-dagh *Maria Cuypers* gheboren tot Gelder, de welke eenige jaeren Bed-legerig gheweest, ende te vergeefs veel Medecijnen ghebruyckt hebbende, met twee krucken ghekomen is naer *Kevelaer*, alwaer sy haere Devotie ghehouden hebbende, is ghevallen in onmacht; maer tot haer selven ghekomen zijnde, heeft sich bevryt gevonden van haer quale ende kreupelheyt, en eenigen tyt daer na oock van een breuke.

Niet seer verschilligh van dese is oock geweest de genesinghe van *Adam Damen* in de maent van October, vermelt in het ander Boecxken in het Jaer 1668.

In't jaer ons Heeren 1669. is *Adam Bruynssen* geboortigh van Emmerick, den welcken 10. jaeren lanck soo ellendigh te bedde had gelegen, dat men somtydts in dry weken het selve niet en konde schudden, met een karre naer *Kevelaer* gebrocht: Dese droeven Mensch sagh men aldaer op de Hemelvaert van de H. Moeder Godts, eerst meer aen eenen Dooden gelyck, als aen eenen levenden, draghen gelyck een Kindt: ende daer naer op den selven dag gesont zynde, wandelende om de Capelle van O. L. V. tot groote verwonderinghe der Menschen, ende glorie van Godt, ende sijne glorieuse Moeder.

Her aenvolgende jaer op den dag der Octave van den selven Feestdag, heeft met de Processie van Duffeldorp geweest op de selve Plaetse eene sekere Dochter genaemt *Maria Barbeur* out dryen-twintigh jaren, sy hadde bed-legerigh gheweest

weeft seven jaren door soo een kranckheyt, dat sy noyt en konde eten sonder groote pyne ende moeyte; soo dat haer Moeder van droefheyt ende medelyden gestorven was: Dese dan haeren toevlucht nemende tot de Moeder Godts, heeft haere krucken binnen *Kevelaer* gelaeten, ende is met de voorsz. Processie wederom gekeert, ende tot lof van de Alderheyligste Maget door een andere Processie by *Duffeldorp* te ghe moet gesgaen ende solemnelijk ingehaelt.

Den 7. July 1683. heeft oock ghewenschten troost verkregen een geestelijke Dochter van *Goesvelt*, de welcke een heel Jaer hadde te bedde gelegen wegens een kreupel been het gene ongenesbaer (want daer een wonde in was) gheoordeelt wiert.

Al-eer wy eyndighen de Mirakelen, aen de Lamme of Kreupele vergunt, soo moet ick hier noch verhaelen twee van de geaprobeerde als volgt: eerst hoe een seker *Joncsken* genaemt *Petrus Godefridi*, Sone van *Godefridus*, wiens Moeder was *Maria Godefridi*, Edeluyden van *Beeck by Sreelen*; die tot het selde Jaer sijns ouderdoms kreupel was, soo dat hy met twee krucken moest gaen, genesen is geworden door het aenroepen van onse Lieve Vrouwe tot *Kevelaer* in't Jaer 1645. Op den dagh van de *Visitatione* van *Maria* den 2. July.

Item: Hoe dat seker *Joncxken Wilhelm*; Sone van *Goort Joefens*, op-gebracht tot *Kent* onder de Heerlyckheydt van *Balgoy van Joost Goorts*, ende *Faecxken Jacobs*, wesende nu ontrent de dertien Jaeren out, was van de ure sijnder geboorte soo gansch in beenen misschaepen

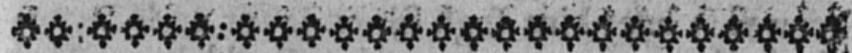
misschapeñ dat hy sijn selven noyt sonder krucken heeft kunnen verroeren tot dat in't Jaer 1643. ontrent den Ooght het voorsz. *laeckken* nyt Devotie beloofte heeft, de H. Moeder Godts Maria tot *Kevelaer* te bezoeken, ende te bidden aen Godt Almachtigh dat hem geliefde desen Jongen sonder krucken te laten gaen; welke belofte qualyck geschiet sijnde, heeft den voorsz. Jongen datelyck een van sijne krucken in't vier geworpen, ende is alsoo terstont sonder krucken sijn Groot Vader *Jooft Goorts*, ende *Herman Martyn*, Scheepen tot *Balgoy* in't gemoet gegaen, tot hunder beyden groote verwonderinghe ende blyschap over de boven-natuereyke veranderinge in de welcke den voorsz. Jongen tot datum als boven is perseveerende, en is op sijne verdraeyde beenen sonder eenigh steunsel ras loopende en gaende.

Ten lesten soo fluyten wy nu met *Bernaert Scherp-Camp*, geboortigh van Boer, die ghekommen zynde tot *Kevelaer* op den avond van O. L. V. Visitatie in het Jaer 1687. aldaer verklaert heeft: dat hy dry Jaren te bedde gheleghen hadde door een Lammigheydt, waer door hy van den Navel van syn Lichaem, tot beneden toe krachteloos, ende door Menschelycke middelen ongeneesbaer geweest was. In dese Kreupelheyt beloofde hy Pelgrimagie te doen naer *Kevelaer*, ende wiert aenstonts soo versterckt, dat hy de reys begonde aen te nemen met twee krucken, maer hastelyck de selve niet meer noodigh hebbende, heeftse onder syn armen aldaer gebracht, ende met danksegginge aen de

V E R T R O O S T E R S S E D E R
B E-

BEDRUCKTE tot teecken van het beko-
men weldaet in haere Capelle komen opdra-
ghen.

De voordere Mirakelen soo van Mancke,
als Bed-leggende &c. sullen hier en daer onder
de andere Capittelen, daer sy by occasie van
andere in de gaende Sieecten ofte Accidenten
verhaelt zyn, ghevonden worden.

HET VI. CAPITTEL.

Van de Gebrokene ofte Gesletene.

OM nu van de Breuken ofte Gesletentheden
te spreken, soo wordt ten lesten onder de
acht geapprobeerde Mirakelen oock een van
dese soort gevonden: want voor het sesde wort
verklaert.

Hoe *Arnoldus* Sone van *Jan Frederick* ende
Odilie van den Weldt, woonachtigh binnen U-
den in het landt van Cleef, Kreupel gaende
met krucken, ende Gebroken wesende aen
beyde zyden ses jaeren laeck, gebrocht zyn-
de door sijne Ouders tot O. L. V. van *Keve-
laer*, op onse Lieve Vrouwe Hemel-vaerts dagh
is subitelyck ghenesen gheworden van beyde
sijne accidenten in de teghenwoordigheydt
van sijnen Pastoor den Eerw. Heer *Hendrick
Kroty* S. T. Licentiaet als oock mede van
Dierick Alberes Koster der selve stede in 't Jaer
1644.

Een andere Ionckken met naeme *Wilhelm*

©

Nse 178

Nieuwhuyfen oudt negen jaeren, heeft oock gehad een forgelyke Breuke vyf jaeren lanck, seer lanck ende breed: waer van hy op een seer wonderere maniere verloft is: want dit kindt op eenen mest-hoop gevonden hebbende een Beeldeken van O. L. V. van *Kevelaer*, heeft het ghesuyvert en in huys aen eenen muer gehangen, het welck occasie gaf aen sijne Moeder om sich tot de Mirakeluse Moeder Godts te keeren, terwyl sy haer kint sagh sijnen jever ende Devotie bethoonen aen het selve Beeldeken. Dus heeft sy eenig Wasch door Pelgrims gaende na *Kevelaer*, aen *Maria* aldaer laeten op draegen: ende sier als sy sonder achterdencken den bandt van't gesleten Kindt quam na te sien, heeft het selve geheelyck herstelt ende gesont gevonden.

Het selve weldaet hebben oock bekomen een joncxken van de voorstadt van Swolle met name *Herman Splinter* out seven jaeren; het kindt van *Magnus Elsenbergh* van Grolle; en een ander kint gekomen te *Kevelaer* met de processie van Dorsten in het jaer 1671. als oock in het jaer 1682, noch een ander van vier jaeren aldaer gekomen met de processie van Calkar.

Gelyck den voorgenoemden *Wilheim Nieuwhuyfen* dat gheluck van de voorspraecke van *Maria* genoten heeft door de Devotie van sijne Moeder, soo sijn genesen gheworden alleen door belofte (van de H. Maghet binnen *Kevelaer* te komen besoecken) by hunne Moeder gedaen, den Eerw. Heer *Guilliam Betterdorp* Canonick van *S. Maria ad Gradus* tot Ceulen, ende sijnen Broeder *Frans Frederick*, den eersten meer als veerthien Jaeren, en den anderen anderhalf

derhalf Jaer daer aen vast geweest hebbende, van gelycken oock *Philips Jacobs* vier Jaeren *Georgius van Schandel* van Venlo vyf Maenden, *Henricus Pauwels* anderhalf Jaer ghebroken geweest hebbende, en oock *Foanna de Vreesse*: doch door de beloften van sijn Vader is daer van genesen het kint van *Ian Bul* uyt het lant van Gulich.

Den milden Godt en de goedertierige Moeder Godts, hoewel sy overvloedigh zyn in hunne gaven, willen nochtans daer somtydts stantvastelijck gebeden worden: Dit is gebleken in den seer Eerw. Heer *Jacobus Bernarch* als dan Pastoor in de Heerlyckheydt van Millendonck (alwaer hy oock gheboren was) vyfthien Jaeren lanck ghehadt hebbende een Breucke aen de rechte zyde; want jaerlyckx daer over Pelgrimagie doende naer Kevelaer; is de vyfthienste reyse verhoort ende ghenesen geworden in den ouderdom van 66. jaren ontrent Paesschen in't jaer 1655.

In tegendeel heeft enen anderen Priester met Naeme *Gerardus Kremers*; sonder dese quaele in het besonder te overdencken, doch in't generael sijne noodtsaekelyckheden aen de Alder-heylyghe Maget gerecommandeert hebbende, dusdanighe hulpe bekomen.

In het Jaer ons Heeren 1657. Is binnen Kevelaer volkomentlijck ghenesen op den Feestdagh van O. L. V. Hemelvaert *Adriaen Derlaete*; den welcke soo sorghelyck Ghesleten was, dat hy sommige Jaeren hadde moeten gaen in yfere banden: de Breucke ghehadt hebbende van den ouderdom van een jaer en een

half tot thien jaren toe. Sulke banden hebben oock gedragen *Jan Philips* out vyf-en-seventigh jaeren woonachtigh te gemert, ende eenen Man van Lunen uyt de Meyerye van den Bosch, de welke oock tot *Kevelaer* genesen zyn; daer noch van eene gemeyne Breucke geholpen is eenen Man van Westphalen, aldaer gekomen den 1. October, 1681.

Dat besonderlyck aen te merken is, soo vinde ick onder de Mirakelen een, dat gheschiet is aen *M. Nicolaes van Breugel* Chirurgyn van den Coninck in de Stadt Venlo, en der Fortresse van S. Michiel. Desen out wesende vyf-en-twintigh Jaren ende belofte gedaen hebbende van te reysen naer *Kevelaer*, is op den staenden voet verloft geworden van een swaere Breuke, hebbende de dichte van een Menschen hooft, de welke soo hy, als sijne consoorten ongheneesbaer geoordeelt hadden, soo hy met *Mr. Pr. Casoir*, Chirurgyn Major van Gelder den 20. July 1678. binnen *Kevelaer* verklaert ende onderteekent heeft.

H E T V I I . C A P I T T E L .

*Van de voordere Accidenten, en soo
uytwendige als inwendige Sieckten
oft Kranckheden.*

W At belanght de voordere Accidenten, soo is voor eerst den achtsten July. 1648. Uyt Hollant naer *Kevelaer* gekomen Juffrouw

Ca-

Catharina Hendrickx geboren en woonachtigh binnen Rotterdam, de welcke het jaer te voren negen weken langh soo ellendigh geweest hadde door een Accident in haeren duym (de Feyt genaemt) dat het vyer in den arm ghekomen zynde, haer veerthien dagen lanck niet anders als de naeckende doodt geseyt en wert. Doch op enen avont ten 10. uren door den raet van haeren Biecht-vader, haeren toevlucht nemende tot de H. Moeder Godts, met belofte van haer aendachtelijk te gaen besoecken tot *Kevelaer*; en te doen eenige wercken van Devotie, is gevallen in eenen gerusten slaep van twee uren, en heeft daer door sulcke beternisse in haeren duym en verlichtinge in haere kranckte bevonden, dat den Doctoor ende Chirurgyn s'morgens by haer komende verbaest stonden over de onverwachte veranderinge, ende den voorfz. Chirurgyn (wesende nochtans van andere Religie) uyt-riep: wel hoe! wat is dat? het schynt een Mirakel van Godt te wesen, als het oock was volgens de getuygenis van den Doctoor. Want den duym is soo wel herstelt gheworden datter tegen alle meyninge niet een beentjen en is uyt gevallen, waer op oock gevolgt is de genesinghe van de Sieckte daer door veroorsaect.

Den ses-en-twintighsten February 1652. Heeft *Juffrouw Maria van Hagh* wettelyck verklaert dat sy van haere kintliche dagen af, tot ontrent vier Jaeren geleden ghegaen hadde met een Lam been ongheneesbaer by menschelycke middelen, van seven loopende gaeten. Doch komende naer *Kevelaer* met een groot betrouwen op de voor-spraeke der Alder-hey-

lichte Moeder Godt *Maria*, is ter selver plaetse ghenesen.

In het Jaer 1685. den vyf en-twintighften Meert heeft sekere doorluchtighe Dame verklaert met haer Dochter *Maria Theresia*; dat dese wesende haer Moeders eenighe Dochter oudt veerthien jaren ghekreghen hadde een swaer accident in de syde ende daer door krom gheworden was met eenen hooghen rugge niet tegenstaende alle mogelijcke devoiren der Chirurgyns en Medecyns: Maer dat sy belovende de **VERTROOSTERSSE DER BEDRUCKTE** te gaen besoecken tot *Kevelaer*, haere vorighe gesontheit wederom bekomen hadt.

Aldus heeft op den avondt van onse L. V. Hemelvaert in't Jaer 1687. Binnen *Kevelaer* verklaert sekere getrouwde Vrouwe komende van *Rhynberk*, dat sy dry maenden lanck ellendigh geweest had door een Accident, waer uyt dagelykx met groote smerte was vloeyende veel etter: en dat sy beloovende Pelgrimagie te doen na *Kevelaer*, was op den selven oogenblick gesont gheworden.

Soo is door belofte van te reysen na *Kevelaer* verloft geworden den Eerw: Pater *Gerardus Langsingus* Priester van de Societeyt jesu in't Jaer 1663. den 8. Juny, tot welcken tydt hy t sedert den seventhienden van julius soo overvallen hadde geweest door het Graveel, dat hy noch dagh noch nacht en konde rusten.

In't selve jaer den agthienden September is *Lucas Bermans* oudt ontrent vyftigh jaeren geweest tot *Kevelaer* om te volbrengen sijne be-
loofde

loofde Devotie. Want hy van groote en lanckduerige pynen door geheel zijn Lichaem door de voorspraeke van *Maria* verloft was.

In't jaer 1671. In Junius heeft tot *Kevelaer* geweest Heer *Christoffel Breston*; oudt ontrent seftigh Jaren, verklarende dat hy op dufdanighe belofte van te komen na *Kevelaer* ontslage was van den Steen die hy, gebroken zynde met stuckxkens, hadde af-geloft.

Van dese smerte is oock geholpen geweest den 27. july een Joncxken, het welcke geen water en konde loffen, het welck soo haest sijne Moeder beloofte hadde dry-mael te gaen naer *Kevelaer*, soo wel getrooft is, dat het daer na geeng pyne meer gevoelt en heeft.

Den tweeden july in't Jaer 1675. Is ghekomen tot *Kevelaer* een eerlycke Vrouwe uyt Hollandt, verklarende dat sy was geflagen geweest met een geraecktheyt door d'een helft van haer Lichaem, soo dat sy haren arm niet en konde gebruyken: maer soo haest sy hadde belofte ghedaen van de H. Moeder Godts te besoecken tot *Kevelaer*; is op den selven tydt beginnen te ghenesen, ende tot *Kevelaer* zynde, geheel ghenesen gheworden.

Een ander Vrouw-persoon, de Edele ende wel gheborene *Jouff: Elisabeth Walborgh*, Vryvrouwe van Spirinck, gheboren tot Hatsvelt, Vrouwe van Tusschenbroeck, heeft verklaert den 20. Augusty 1653. Dat sy het jaer te vooren gantsch verflauwt was door eenen Bloet-loop vyf Maenden langh duerende: Waerom heeft sich voor-genomen haer Devotie tot *Kevelaer* te verrichten, 't welck volbracht heb-

bende, ende t'Huys-komende is subitelyck van haere Kranckheyt verloft.

Eene dochter ghekomen met de proceffie van Bocholt in't jaer 1683. den 5. July, is quyt ghe- worden eene dry-jarighe Koortse, als oock eenen sekeren Pastoor uyt Westphalen van een twee-jaerige Koortse gheholpen was, soo hy onder de Octave van O. L. V. geboorte in het jaer 1681. heeft komen kenbaer maken.

Den 12. July 1659. Syn tot *Kevelaer* geko- men uyt het Twent van Edel: Heer *Adolph van Beurink*, ende *Lucretia Catharina de Camon*, E- del-lieden, verklaerende dat hun Dochterken eenige Jaeren had bevanghen gheweest met de Vallende Sieckte, by naer dagelyckx daer in val- lende, ende veel middelen te vergeefs gebruyc- kende: Sy hebben dan hunnen toevlucht geno- men tot de H. Maget *Maria* belovende haer te bezoeken tot *Kevelaer*; ende het kint nu liggen- de in die Kranckte is stracks geholpen ende vry gheweest tot acht Maenden naer dato, als wanneer sy om het perykel op de wegen ontrent Gelder, gegaen zyn na Scherp-heuvel ter selver intentie, maer tot teecken dat daer mede de eer- ste belofte niet volbrocht en was, is het kint, soo haest sy t'huys quamen, vervallen. Dus de vorige belofte vernieuwt hebbende, is het Kint wederom aenstonts op-gefaen, ende ghenesen gebleven: want dato als boven hebben sy de selve ghequeten.

Eenige jaeren te voren was oock van vallen- de Sieckten ontslagen geweest binnen *Kevelaer* in het jaer 1643. *Fan van dorne*, en daer naer in het jaer 1693. *Michael Hertis* op de belofte van
 lijn

zijn Groot Moeder. Als oock op de belofte van zijn Ouders *Zoncker Schinck*; gheboren tot Overlyck in het Lant van Gulyk, daer van gefont geworden is in't Jaer 1687.

Met de Proceffie van Duffeldorp in't Jaer 1660. Is naer *Kevelaer* gebrocht *Sophia Dubbers*, Religieufe van het Clooster van Gerresheim, de welcke overvallen door eene geraecktheyt ende vallende Sieckte, daerom gebrocht was in het huys van haere Ouders, en te vergeefs daegelyckx besocht van twee Lyf-Doctoren van sijne Keurvorstel Doorluchtigheyt van Nieuwborgh. Dese Religieufe naer haere belofte op de reys wesende met de voorseyde procesfie, is tusschen Gelder en *Kevelaer* soo kranck geworden, dat al het Volck op de Heyde merkelycken tyt verbleven is: doch eyndelyck tot *Kevelaer* gerackt zynde, is op de plaetse tot tweemaal toe soo deerlijck bevangen door de selve Sieckte dat men haer vreesde te verliefen. Maer terwylen het Volck pleeghe hun aendacht ende devotie, ende sy haeren trooft stelde op de H. Moeder Godts, heeft sy ghewenschte hulpe genoten, ende strakx verlaeten haeren stoel ende krucken, is gefont in het Capelleken opgestaen tot groote beweginge ende blyfchap van heel de voor-gemelde procesfie, met de welcke sy te voet is wederom gekeert, in de Maent van Augusty, 1660.

Gleuwel is een Dorp ghelegen ontrent twee uren van Ceulen onder het selve stift begrepen, daer *Sophia Gwers* gheboren ende opgebracht van eerlycke ende deugdelyke Ouders is ghetrouwt gheweest met *Willem Karenrets*.

Naer

Naer dat sy vyf ofte ses Jaeren in dien staet met haeren Man wel ende loffelijck hadde geleest, soo is zy bevanghen gheworden met de Evangelische kranckheyt ofte melaetsheyt daer sy voor dien staet noyt aen onderworpen hadde geweest. Het was een seer swaer Cruys voor de getrouwde. Dus hebben den tydt van ses andere Jaren veele middelen gesocht, maer te vergeefs: Tot dat sy hun gekeert hebben tot Godt en sijne H. Moeder, door wiens toe-doen sy soo is gesuyvert geworden, dat sy (ghebrocht zynde voor de Meester en Proviseurs die haer in het jaet 1652. Voor Melaetsch hadden verklaert) voor genesen geoordeelt is, ende gesegelde brieven daer over bekomen heeft om wederom met andere Menschen te mogen handelen als van tevoren.

Den 13. October 1687 Heeft Juffrouwe *Catharina Felyx Stoesbergh*. Gheboren van de Stadt Keulen, out zynde ontrent 43. Jaeren kenbaer gemaect dat sy over 21. Jaeren hadde door ordonnantie van eenen Doctor ingenomen sekere Medecijnen, welke in gedroncken hebbende, heeft onuytsprekelycke pynen ende smerten aen het hert gevoelt. Den dranck was soo vergiftigt, dat sekere Religieuse haer dienende in de Sieckte daer van gedroncken hebbende, gestorven was. En al hoewel de vermaerste en ervarenste Doctoren de sterckste Medecynen gebruyckt hadden, en heeft sy noyt tot haeren vorigen staet konnen geraeken. De Sieckte dan 21. jaren geduert hebbende, heeft zy eyndelyk haer begeben onder de bescherminge van de H. Moeder Godts *Maria* ende eenige reysen tot

Keve-

Kevelaer haer besocht hebbende, is volkomentlyck genesen geworden in het Jaer 1687.

H E T V I I I . C A P I T T E L .

*Van doodebycke Sieckten en andere
Peryckelen.*

MAtys Potvin, Courier van sijne Konicklyke Majesteyt van Spagnien, woonachtigh binnen Brussel, is gevallen ontrent het jaer 152. in een swaere kranckheyt, soo verre dat den Doctor en Medecyn Meester van sijne gesontheit ende leven despereerden: Want hy was al sprakeloos geworden. Maer eenige van sijn Vrienden hebben hunnen toevlucht ghenomen tot de H. Moeder Godts *Maria* die geviert wort binnen Kevelaer, en hem (soo hy weynigh tot sy selven quam) oock aengemoedight om haer aen te roepen. Dus hy en sijne Huysvrouwe met noch twee andere Persoonen hebben belofte gedaen van de voornoemde plaetse ingeval hy opquam, te gaen besoecken, ende de gesontheit van den krancken korts daer na gevolgt zynde, hebbe sy alle hunne belofte volbracht, ende de H. Moeder Godts komen bedancken.

By naer op een manier als desen Krancken is oock genesen Mevrouw Gravinne de Spinoia, de welke den 15. Augusti 1679. te Kevelaer gekomen is van Brussel om te voldoen aen haere belofte die sy ghedaen hadde in haere kranckheyt, waer door sy, verlost zynde van

Kinde

Kinde nu verloren gegeven was van alle doctoren, en overfulckx voorsien van de H. Sacramenten, niet anders verwacht als de aenstaende doot: maer de voor ghenoomde belofte uyt gesproken hebbende, is aenstonts begonst te beteren, ende naderhandt volkomentlyck ghenesen.

Noch meerder Mirakel isser geschiet aen *Peetor Jansens* van Straelen uyt de Meyerye van den Bosch, soo hy het selve heeft komen verklaren den 2. Juny 1681. Desen lagh kranck te bedde in soo een perykel van sterven, dat hy alle oogenblicken meynde van de werelt te scheyden. Hy hoorde in sijn Lichaem een geluyt of geklop, het welck ook hoorden alle omstaenders die ontrent het bedde aenriepen de H. Moeder Godts, met belofte van de selve te gaen dienen. Ende siet: op den selven oogenblik is hy gesont op gestaen, en heeft naermaels sijne belofte komen geyten en O. L. V. komen dancken. Soo is in de Octave van O. L. V. Hemel-vaert in't jaer 1683. Tot *Kovelaer* gheweest een sekere Vrouwe, om met dancklegginghe te komen offeren in de Capelle het Beelt van haeren Man, die bevanghen wesende met eene doodelijke sieckte ende nu als stervende op haer diergelycke belofte was strackx gesont geworden.

Voor het laetste van dese soort stellen wy hier (als wel niet het laetste van importantie) het Mirakel dat vergunt is in't Jaer 1649. Aen *Juff. Catharina Franchoyse*, Dochter van den Heer *Albert Bouwens van den Boye*, Heer van Marchum, &c. Sy was door een ghevaerlycke sieckte gantsch krachteloos ende verstyft

styt geworden, soo dat sy haer selven niet en koste verroeren, immers eyndelyck door ordiantie van den Doctoor geadministreert ende voorsien van de HH. Sacramenten. Dus heeft den voorseyden Doctoor aen den Vader openlyck geseyt, dat hy, wilde hy sijn Dochter genesen hebben, moeste Godt voor sijnen Medecyn gebruycken, want alle de Menschelijke middelen haer niet meer hellen en konden. De krancke dit hoorende, belooft, indien sy gheneesde, soo haest haere Moeder soude ghesont zyn (want sy oock sieck lach) met haer devotelyck te gaen besoecken O. L. V. van Kevelaer. Sy is dan sonder uytstel ghelesen, ende in haer bedde strackx opstaende, heeft sy haere Suster toe-geroepen om haere kleederen.

De Suster sulckx denckende onmoghelyck te wesen, vermaende haer wederom stillekens te bedde te begeven en te rusten, maer te vergeefs sy is dan terstont gekleet af-gekomen, ende van den 25. Mey soo kranck geweest hebbende, dat men qualyck vier-mael haer bedde hadde konnen vermaeken tot den 14. July toe, is binner dien dagh soo herstelt gheworden, dat sy s' middaeghs aen de Tafel wel geeten heeft.

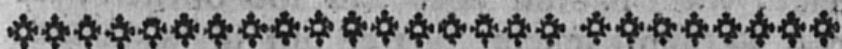
Den seer Eerw. Heer *Paulus Neussen*, Pastoor van Wel, gelegen thien uren van Kevelaer, is in het jaer 1675. Op den Avont van O. L. V. Visitatie aldaer gekomen met bloote voeten, vergeselschappende sijne processie: alwaer hy verklaert heeft met sijnen Koster ende naebueren datter in sijn Dorp ontstaen was eenen soo schromelycken brandt, dat het gansch afgebrandt was behalven twee oft dry huysen, ende

ende de kerck, de welcke behouden was in de
fer voegen: als nu het heel Dorp in volle vlam
was, en den brandt van de naest gelegen huy-
fen geslagen wiert op de Kerck door den wint,
soo heeft hy gevallen op sijn knien aenroepende
de hulpe van de Heylige Moeder Gods, met
belofte dat hy barrevoets soude met de processie
gaen na *Kevelaer*: de belofte geschiet zynde, is
op den staende voet den wint ghekeert, ende
de vlam van de Kercke af-geslagen, die aldus
ghesalveert is.

In het Jaer 1684. Is tot *Kevelaer* geweest
eenen Man komende uyt Hollandt, die op de
Zee in perykel wesende van overmeestert te
worden van de Africaense Zee-roovers, soo hy
sagh datter nu gheene kans meer en was om
te ontvluchten, beloofte hadde, in dien hy dat
ghevaer met sijn Schip ontgaen konde, Pel-
grimagie te doen na het voorsyde *Kevelaer*, aen
welcke belofte hy sich verpligt kende, want soo
haest sy gedaen was, waeren de voorsyde Roo-
vers af-geweken: soo dat hy dese sijne ontko-
minge aen de Mirakuleuse behulpsaemheyt toe-
schreef, ende voor een Mirakel verkondigde.

Voor het laetste en een van de principaelste
Mirakelen zy dit naervolgende: het welcke ge-
schiet is op het Adelyk huys van Wasserode, by
de Stadt Gelder, in by wesen van den Welge-
boren en hoogh Edelen Heere Baron van *Wagten-
donck* ende Mevrouw genaemt van *Blittersdorff*
sijne Huys-vrouwe. Sekeren Persoon met
naeme *Jan van Straelen*, gevallen zynde in
Phrenesye, beeldende sich in dat-men hem wilde
vangen, is gelooopen de trappen op, tot den
hoog-

hoogften Solder van het Casteel , alwaer hy hem in de venster stelde om daer uyt te springen. Hier over was het gansch Huys seer beroert, siende voor oogen desen grouwelijken val, die sy dog door roepen of bidden of andersints niet en konden beletten: Soo dat den voorgemelden Heer Baron in Huys ginck om dese ellendighe doot niet te aenschouwen. Mevrouw is onder-tuffchen met de onderdane ghevallen op haer knien aenroepende de H. Moeder Gods (door wiens voorsprake sy wiste soo veel Mirakelen te geschieden , om haeren bystant: voornemende haer tot *Kevelaer* te gaen bezoeken , gelyck sy ook jaerlijcks gewoon was te doen. Den uyt-sinnigen daer-en-tuffchen werpt sich even wel uyt de venster met een groot gewelt tot op een dack alwaer hy tegen alle meyninghe is blyven hangen sonder te vallen ofte sich te quersen wel een ure lank , tot dat de Schalie-deckers met hun eygen groot perykel , hem daer af gehaelt hebben.

H E T IX. C A P I T T E L.

*Van de nieuwe Weldaeden en Wonderbare
Vertroostinghe noyt voor desen
uyt-ghegeven.*

VOlgens mijne belofte gedaen in de Voorreden soo stelle ick , tot voldoeninghe van den Leser, hier besonderlijck niet alle, maer de principaelste nieuwe vertroostinghen, de welke naer den tydt van het laetste voorgaende

de Boecxken, oft binnen Kevelaer geschiet zyn oft elders door de voorsprake van de Alder-heylichste Moeder Godts O. L. V. van Kevelaer geschiet, aldaer gedeclareert, ende te Boeck ghestelt zyn De welcke ick van Jaer tot jaer diesvolgens in het kort hier sal voor houden, beginnende van het jaer 1688. in het welcke op den 29. July Is *Fuff: Ida Faussen* tot Kevelaer gekomen met de processie van Venlo, verklarende dat sy op den selven tydt is verloft geworden van een swaer Accident, waer door sy van Paesschen af uytgestaen hadde onverdraghelijcke pijnen ende smerten, soo dat sy binnen dien tydt geen Misse en hadde kunnen hooren, of anderfints te Kercken gaen. Doch gehoort hebbende dat den dagh verkondight was om Processie wijs te gaen na Kevelaer, heeft sich voorgenomen mede te gaen, immers soo verre als sy soude gaen kunnen, vreesende nauwelyckx te fullen kunnen geraeken aende Poorte van de Sadt, want haeren voet was soo ontfelt, dat den verssem scheen achter om te wasschen. Maer soo sy op de reyse was, heeft sy sonder moeyte te voet gekomen binnen Kevelaer, ende is voortaan genesen ende gesont gebleven.

In het selve jaer den 20. Augusti isser een wonderbaer werck geschiet binnen Kevelaer in het by-wesen van de Processie van Dusseldorp aen een Jonckxken oudt sijnde seven jaren en een half, met naeme *Geraerdt Geeren*, dit Kindt hadde kreupel geweest ontrent vyf Jaeren en een half, soo dat het noch gaen noch staen en konde (behalven dat het den tydt van ses Maenden een weynig met twee Krucxkens sich

sich

sich beholpen hadde (anders gaende in een wagen-
tje ende voorts kruypende op sijn verffen of-
te hielen. 't Is aen te mercken dat de krucxkens
hem gemaect waeren van den gereformeerden
Schoolmeester, die dese aen het Kint ghevende
geseyt hadde al spottende: gaet en offert die aen
O. L. V. van kevelaer, waer op het Kint ge-
antwoort heeft: Ick sal het doen. En siet het
selve Kint tot kevelaer gebrocht zynde, heeft
in de teghenwoordigheydt van alle de menschen
sijne Krucken in de Capelle weg geworpen, en
is gesont naer huys gegaen.

Op den selven dag is genesen geworden van
een sware Breuke een kint van Dusseldorp, met
de selve geboren wesende, out ses Maenden, en
is genaemt *Henricus Smits*.

Den 26. van de selve Maent Augusti in 't
selve jaer 1688. Syn tot kevelaer gekomen van
Vyaden uyt Hollandt twee Geestelycke Doch-
ters, die aldaer 3. ofte 4. dagen gebleven syn,
waer van d'eene bevangen was met een swaer
Accident in een been, geduert hebbende den
tydt van 24. Iaren: waer door sy oock vier jaren
vast te bedde gelegen hadde, zynde een wonde
soo groot dat het been open was van de knye
tot aen de teenen, den weynigen tydt dat sy hier
haeren toevlucht nam tot de VERTROOS-
TERSSE DER BEDRUCKTE, heeft sy sulcke
gewenschte hulpe genooten, dat sy is subitelyck
gesont geworden, behoudende twee kleyne
gaetjens aen den voet, maer voorders van hare
vorige wonden, en daer by van alle pynen en
smerten verlost.

Den 8. September In't selve jaer is Jan

D

Maa-

Mausen zynde acht jaren out, gebrocht naer *Kevelaer*, wordende gedragen van sijnen Vader, den welcke verklaerde voor de waerheyt, dat desen sijnen Sone over-reden van een Paert een been gebroken hadde in de Stadt van Aare, maer sijnen toevlucht genomen hebbende, tot de H. Moeder Godts, heeft het kint dat lange te bedde gelegen hadde (alhier sijn vorige sterckte bekomen, en gaende en staende sijne krucken hier gelaeten.

In de selve Maent September hebben komen verklaeren noch dry verscheyde Mans-perfoonen, dat sy door de hulpe van de H. Maghet geholpen zyn geworden van hunne quaelen, den eersten van een sware inwendige queisuerē in de Ribben, den anderen van groote pynen in eenen Arm ten twee plaetse gebroken, ende den derden van een kreupelheydt.

In 't Iaer 1689. den vierden dagh van *Iulius* is binnen *Kevelaer* geweest *Barbara* de Huys-vrouwe van *Gerardt Hutten* met haer Dochterken genaemt *Margriet Hutten*, om het selve, want het noyt en hadde konnen gaen oft staen sonder krucken, naer haer belofte te komen op offeren aen de alderheyligste Moeder Godts. Sy en hadde haer belofte nauwelyckx volvoert, ofte het kint heeft sijne krucken laten vallen, ende in de tegen-woordigheydt van de processie van *Veerffen* daer zy mede gekomen waeren, gelooopen en van blydtschap opgesprongen.

De selve vertroostinghe heeft op den vyf-entwintighften der selve Maent aldaer bekomen een kint van vijf-jaeren, wesende den Soon

VAN

O. L. Vrouw van Kevelaer: § 1
van *Wilm Engels*, geboren in het Landt van
Kessel in de Heerlykheyt van Helden.

Den seven-en-twintighsten der selve Maent
Iulius, heeft sijne belofte komen voldoen bin-
nen *Kevelaer* eenen sekeren Priester van Mun-
ster, die hy gedaen hadde te Milanen, wesen-
de ter Zee in een groot perykel van te verdrinc-
ken door een aenstaende Schip-braeke, in welck
gevaer hy beloofte hadde, dat hy acht dagen
achtervolgens tot *Kevelaer* soude verblyven
in een gedurigh Gebedt. Waer door hy den
bystant van *Maria* als wesende de oprechte
Zee-sterre bekomen hadde. Want in der daet
de Schip braecke geschiet zynde, is hy gheluc-
kighlyck aen Landt gekomen.

Den 21. Augusti 1689. Is tot *Kevelaer*
gekomen de processie van Keulen, hebbende
mede gebracht een Ionckken van acht jaren
met scheeve beenen over een gewalphen, het
welck op den selven avont is genesen geworden
in het aensien van alle Menschen die daer tegen-
woordig waeren.

Den 16. September heeft *Nicolaes Schel-
linck van Helden*, ende *Gaertjen Peeters* sijne
Huysvrouwe verklaert, als dat haer Doch-
ter Lam is geweest in beyde haere beenen ende
seer swack in haere Lidmaten, soo dat sy niet
en heeft kunnen gaen nochte staen sonder kruc-
ken: De voorseyde Ouders belovende de Moe-
der Godts tot *Kevelaer* te bezoeken, de voorseyde
Dochter heeft terstont sterckte gekregen, ende
is daer naer met hare Moeder tot O. L. V. van
Kevelaer gekomen, tot dancksegginge, en heeft
t'eenemaal herstelt zijnde haer crucken aldaer
op-geoffert.

D 2

In

In 't Iaer 1690. Den 19. Mey heeft den Heer *Maximilianus Henricus Haussendorff*. Rentmeester van den wel Edel: Heer myn Heer den Baron van Mervelt te *Kevelaer* geweest, om sijne dancksegginge te doen aen O. L. V. door wiens voorsprake hy mirakeleuselyck herstelt was (na dat hy belofte gedaen hadde van haer aldaer te gaen besoecken) van een lanckduerige doodelyck sieckte , waer door hy vier jaren lank geweest was onder de handen der Medecynen.

Jouffr: *Anna Sibilla Haffelman* , Weduwe *Creusen* , geboortigh tot Hefsen , heeft voor den tegenwoordighen Heer Superior van *kevelaer* , en noch eenen anderen geloofweerdighen Persoon komen verklaren, en met haer eygen handt onderteekent op den tweeden July 1692. Dat sy lange jaren gequelt is geweest met een swaer Accident in de zyde , het welck over de twee jaren lanck heeft open geweest , ende naer veel raedt der Doctoren ende Chirurgyen was on-geneesbaer geoordeelt. Maer dat , als sy de belofte gedaen hadde van de H. Maghet *Maria* te komen besoecken naer *kevelaer* , de wonde te seffens is toegegaen , ende den doeck s'morgens droogh bevonden. Welcke getuygenisse der selve Jonck-vrouwe is oock voor Authentyck gedeclareert by Schriftelyck handt-teeckenen van den Eerw: Heere *Joannes Porsman* , Rector *Altaris B. V. M. in Borrack* , die haer gekent heeft met het voorseyde Accident bevangen.

Mariken Geerits geboren van Neder-Krugten , out tusschen de veertigh en vyftigh jaeren heeft in 't jaer 1685. gekreghen een Lammigheydt door alle de Lidmaeten van haer Lichaem ,

haem, ende een Doofheyt in een geheel zyde, soo dat sy onmogelyck gaen konde sonder een minsten van twee vrouwen geleyt te worden, ende viel dickwils buyten haer selven, het welck heeft geduert vier jaeren, naer de welcke sy heeft haeren toevlucht genomen tot O. L. V. van kevelaer, ende daer komende met de processie van Neder-Krugten, is in de kleyne Cappelle in de derde Misse die sy hoorde, met een merckelyke verlichtinge soo genesen geworden, dat sy 't sedert dien tydt altoos gegaen ende gestaan heeft sonder van jemant geholpen te worden. Hier van hebben schriftelyke getuygenisse gegeven den 2 October 1692. Den seer Eerw: Heere *Leonardus Leovericx* Pastoor, en den Eerw: Heer *Petrus Schaffens* Capellaen van Neder-Krugten.

Den 18. September 1693. Is ons over gesonden van s'Hertogenbosch een Acte notariel met eedt *in forma* bekrachtigt en door wettelyke Zeghels bevestigt den 13. der selve Maent, wiens inhoud in het kort dusdanigh is; Sekere Catholycke Dochter als dan 18. jaren out, met naeme *Cornelia van Dort*, hadde in het scheid van twee vechtende Persoonen door een Mes gequetst geweest in haeren rinck-vingher der linckerhant, waer over den Chirurgyn, geroepen, verklaert heeft dat de zenuwe was af-gestecken, ende vervolgens de wonde wel geneesbaer was, maer geensints de lammigheydt van den vinger, die daer door onberoerlyck door sijn selven nederhingh in de handt. 't Is soock alsoo uyt-gevallen, want ruym dry weken naer dato, is de wonde genesen geweest ende

alle

alle pijn verdweenen, maer den vinger is boven sijne lammigheyt ook gebleven sonder voetsel, soo dat hy als verdorret het vel maer effen over de beenen gehad heeft den tijt van ses aenvolgende jaren. Daerom heeft sy laeten maecten eenē dobbelen rink passende aen den voors. Lammen vinger en t'samen aen den kleynsten door wiens roepinge hy in haer werck op, ende neder soude geheven worden. Ten tijdt van de genesinge der voornoemde wonde ter occasie van de questie tot vergoedinge van het meester gelt geresen, heeft de selve *Cornelia* verscheyde maelen gestaen voor de Heere Schepenen van s'Hertogenbosch onder welcke mede Schepenen was doen ter tydt den Heer *Robert de Lobel* Stadts Doctoer in de Medecynen, die in het voorsz. Collegie de quetsure twee oft drymael heeft geviseert, en t'elkens verklaert dat den vinger moeste lam blyven, soo oock verscheyde reysen den tijdt van de ses jaren aen de Dochter geseyd hadde d'Heer *Samuel Cuchenius*, oock Doctoer in de Medecijnen, immers soo de selve Dochter ondervonden heeft, tot dat sy gehoort hebbende van de *Kevelaersche Devotie*, haeren toevlucht genomen heeft tot de H. Moeder Godts, ende haer komen besoecken tot *Kevelaer* op den Feest-dagh van haere Hemelvaert, in 't laer 1693. Welke Devotie volbracht hebbende is sy wederom gekeert na den Bosch: Dese Dochter t'huys gekomen zynde ende haer werck beginnende, sijn de ringen afgevallen van haers vingers, maer om dat de eerste versleten, ende dese nieuw waren, meynende dat sy te weyt waren ende aldus

aldus

us by gevalle afgevallen, heeft sy die bewonden met wat werck, en in haeren arbeyt voortgegaen, doch onder het wercken sijn sy wederom afgevallen, ende heeft de Dochter gevoelt, dat haren lammens vinger begonde van selfs open en toe te gaen, haer docht oock datter t' seffens leven ende bloet in quam, soo het oock geschiede: Want voor het eynde der Octave van den selven Feest-dagh heeft desen vinger sijne behoorlycke ende naturelyke dichte, sterckte, frischeyt, en gesontheyt wederom gekregen soo de vermelde Chirurgyns getuygen en Notaris *dato en in forma* als boven gesien ende onderteekent hebben.

Den 25. Augusti 1693. heeft sekere Eerbare Iuff geboren tot Venlo komen te kennen geven binnen *Kevelaer*, hoe dat sy in haer ooghe een groote mangel gehadt heeft, soo dat sy op de wange was hangende, en hoe sy verlaeten zijnde van alle Medecijs, en haeren toevlucht genomen tot *Maria*, daer van verloft is, komende oversulckx buyten hare belofte die sy aen de Alderheyligste *Maget Maria* gedaen hadde.

Wy hebben hier oock een Attestatie in het Hooghduyts gegeven den 24. Augusti 1693. by den seer Eerw: Heer *Ludgerus Bracht*, Pastoor in Eller en twee getuyghen, vermeldende dat het Iaer te voren in October den jaeger des Heeren Baron *de Wange Leonardus Sauvage* in het vervolgen van een Dasse, gevallen was in eenen diepen kuyl, daer hy sich selven niet en heeft kunnen uyt helpen, noch uyt geholpen worden door andere Menschen,

mits

mits die daer niet ontrent en waren. Hy nam dus sijnen toevlucht tot O. L. V. van *kevelaer*, haer doende eenige belofte : Wat geschiet? Op de selve wyse is syne Vrouwe beroert ende beweegt geworden om haren Man te gaen soeken, de welcke over sulckx eenen Knecht met haer nemende, hem over al gesocht heeft, tot dat het diep in den nacht was tusschen twee en dry uren, wanneer sy hem gevonden, uyt geholpen, ende met eene karre, die sy strackx ontbaden, naer huys gevoert hebben.

Maria Timmermans vier jaren lanck ghegaen hebbende met krucken, is volghens de getuygenisse van den Eerw: Pater *Agilolphus Capucyn*, haeren Biecht-vader, ende *Paulus de Swaen* Koster, den 9. Augusti 1694. t'eenemaech herstelt, soo dat sy daer na tot gedaghtenisse van het weldaet haere krucken heeft komen op-offeren.

Den eersten dag van Juny 1695. Is voor den tegenwoordigen Heere Superior van *kevelaer* ende ter presentie van den seer Eerw: *Heer Joannes de Hondt*, Licentiaet in de H. Godt-heyte ende prooft van het *Oratorie* gecompareert met twee van sijne nabueren, te weten, Ian *Messens* ende *Bernaert Brunet*, eenen Persoon woonachtigh in *Bildenbeeck* met naeme *Embertus van den Beringh*, by sijn hebbende sijn Dochterken genaemt *Anna*; die een paerlyck verklaert hebben, dat het selve Dochterken seer ellendig geweest hadde door verscheide gaeten in haer Lichaem, die door geen Menschelyke hulpe en konde genesen worden. Maer soo den Vader een Pelgrimage gedaen hadde

naer

jaer O. L. V. van kevelaer, heeft het voorfz. Dochterken heel frifch gevonden, en van alle haere wonden genesen gelyk de vermelde Heerē van het Oratorie het felve tot kevelaer daer na op dato als boven gefien hebben.

In dit felve jaer 1695. Is het gefchiet dat fekerē Leeken Broeder, out wefende ontrent de feftig jaren (na dat hy wel dertigh jaren gegaen hadde met eenen Bant, en veele koften, en middelen te vergeefs gebruyckt hadde om verloft te worden van eene weer-zydighe Breucke, waer door hy fijn Officie niet bequamelyck en koft doen, figh bevonden heeft binnen kevelaer in de kleyne Capelle, waer in ruft het Mirakeleus Beelt van de H. Moeder Godts *Maria*, daer fiende datter het gewoonelyk licht niet en brande, is hy met eenen yver gelooopen na de groote Capelle om licht te haelen, doch door den ftercken wint tuffchen de twee Capellen is het voorfeyde licht uyt gewaeyt en dat tot verfcheyde reysen: Hy maecten daer en tuffchen een voornemen van het licht daer in te brengen, al foudē hy daerom (mits het in den Avont was) moeten duyfent mael over ende weder gaen: ende heeft eyndelyk naer eenige reysen het licht daer in gekreghen en laten branden.

De H. Moeder Godts en heeft hem oock niet ongeloont gelacten, want korts daer naer meynende fijnen Bant, die gebroken was, te repareren, heeft hy figh aen d'eene zyde heel en gansch gefont en genesen gevonden, met soo eene fterckte, dat hem dies wegens geenē arbeyt moeyelyck oft fwaer en viel, soo hy felfs by fchriftelyke getuygeniffe aen ons verklaert heeft

BYVOEGSEL:

Item is in het Jaer 1695. op den 22. Meert alhier gekomen met Koets en Peerden secker Mevrouw uyt het Stift Munster uyt het Amt Weerne, vergeselschapt met d'Heere haeren Man, om de H. Moeder Godts te bedancken over eenige besondere weldaden, en in sonderheyt, dat sy in het Jaer 1683. den 27. October alhier op de plaets is verloft geworden van eene Quartane daer sy over de vier Iaren mede bevangen geweest hadde, soo sy komen verklaren heeft voor den teghenwoordigen Heere Superior, oock vermeldende dat sy in het Jaer 1694. vervallen zynde in een doodelyke Krankheyt, ende verlaeten van de Doctoren, op de belofte van haeren Man, van te komen besoecken O. L. V. van *Kevelaer*, aenstonts daer van is genesen geweest.

Den 14. Septemb: 1696. Is alhier gekomen met de Processie van Gulick *Damianus Schiller* met den Eerw: Heer *Damiacus Dackweiler* ende den Eerw: Heer *Joannes Lindtgens* Priesters. Desen voornoemden *Schiller* heeft verklaert dat hy van eenen omgeslagen voet behouden hadde een Lammigheyt, niet helpelyck door naturelijke middelen, alsoo het vlees tot op de koten gantsch verteert was, dus nemende sijnen toevlucht tot O. L. V. van *Kevelaer*, is het voorleden Jaer 1695. hier gekomen, met de selve Processie naer belofte, welcke volbrogt zynde, is dry weken daer naer begonst genesen te worden, soo dat hy het Jaer daer naer den geheelen

heelen wegh te voet gegaen heeft, tot groote verwonderingh van alle de medekommende Pelgrims als wanneer hy daer van Benefens de voor genoemde Priesters schriftelycke getuygenisse over-gebracht heeft.

Den 25. October 1697. Is geconpareert voor den seer Eerw: Heer *Joannes van Laer* Pastoor ten Horst ende voor den Eerw: Heer *Joannes Franciscus Puttelingh* Onder-Pastoor aldaer, eenen sekeren *Jan Allardts*, woonende in de selve Parochie op den hof te Vendelen genaemt, wesende een seer godtvruchtigh man, verklarende voor de selve Heeren dat hy hadde een Dochterken van ontrent twee jaeren out, seer miserabel ende gants krom ende veel miserien onderworpen zynde geweest; ende alsoo den Vader sijnen toevlucht had genomen tot de Alder heylighste Moeder Gods ende haeren beminden Sone, gegaen sijnde met de Processie der voornoemde Parochie naer *Kevelaer*, was het selve Kint den sevensten Iuly des voornoemde Iaers van alle sijne ellenden ende miserien genesen geworden. De Authentyke getuygenisse gegeven dato als boven, is ons daer van over gesonden.

1700. Onder de Octave van O. L. V. Geboorte is tot *Kevelaer* geweest Iuff: *Catharina Choors* Vrouw Vintrop uyt de Stadt Rhenen in Westphalen, vergeselschapt met de navolgende andere Iouffrouwen, als Iuff: *Litmaet* Dochter van den Heer Rent-meester van Rhenen, Iuff: *Boomers*; Iuff: *Kerkeluck*, Iuff: *Wisscher*, ende een ander Iuff: *Boomers*, verklarende neffens de selve Iuffrouwen dat sy

Lam

Lam geweest hadde van den Navel van haer lichaem tot beneden toe soo 't aen voornoemde perſoonen bekent hadt geweest. Dog hier komende met eenen ſekeren Prieſter wefende Vicarius tot Coefvelt, en verrigt hebbende haer aendagt aen de H. Moeder Godts, heeft ſy haer ſelven ganſch geneſen gevonden, welcke geneſinge ſy verklaert heeft geſchiet te wesen hier tot *kevelaer* voor 7. of 8. jaren 3. weken, ontrent na S. Michiels-dag, ſoo ſy getuygt heeft voor den ſeer Eerw: Heer Superior en nog 2. andere Prieſters in't bywefen der boven gemelde perſoonen.

Item Anno 1700. den 6. Sept: is na *kevelaer* gekomen met de Proceſſie van Corſenbrouck, een eerlycke Dochter van *Jan Lieven*, woonende aldaer, genaemt *Barbara*, out 23. jaren, deſe hadde voor 7. jaren haren ſlincken voet verſtuyckt, ſoo dat ſy ſedert op den ſelvê noyt en heeft konnen gaen, maer mits hy opgekrompen was wel eenen voet hoogh, hadde ſy altydt moeten gaen met een kruck. Deſe Dogter hier gekomen zynde, heeft gebicht aen den ſeer Eerw: Heer Superior en daer na gaen bidden in de Capelle van O. L. Vrouw 3. uren lanck, en aldus is ſy in't bywefen van menige Pelgrims geneſen geworden, in welken ſtaet ſy s'anderdaegs, wefende den Avont van O. L. V. Geboorte, gecompareert is wel gaende ſonder krucken met den ſeer Eerw: Heer *Michaël Ganſſ*, Paſtoor van Corſenbrouck en *Petrus Buiſgens* Secretaris aldaer, en *Joachim Glaube* die haer kreupel gekent hadden, voor verſcheyde Prieſters van het Oratorie ende andere, die daer van oock eyghen handteekenen naergelaten hebben.

A N D E R

B Y V O E G H S E L.

IN het Jaer 1710. den 17. September sijn *Andries Heynen*, ende *Catharien Janssens*, Echte-lieden, woonende tot Grubbevorst, geleghen vier uren van *kevelaer*, aldaer na toe gekomen, om door het voor-bidden van de Alder-heylighste Maghet ende Moeder Godts *Maria*, van Godt te versoecken de genesinghe van hun Dochterken *Jacomyn*, indien het haer tot saligheydt soude dienen: het Dochterken hadt tot dry jaeren en een half Lam geweest, onbequaem om alleen te gaen of te staen: Daer by was het soo uyt-geteert dat het nauwelyckx het vel over de beenen hadde: terwylen de voor-noemde Ouders, hunne kleyne offerande gedaen hebbende voor haer kindt, hun Gebedt stortende in de kleyne Capelle tot *kevelaer*, alwaer de Moeder Godts in haer Beeldt ge-eert wort; soo heeft men op den selven tydt, wesende tusschen 11. en 12. uren voor noen het geseydt kindt t' eenemael genesen bevonden, staende alleen op uyt zyn stoeltjen, gaende gins en weer door het huys, ende loopende voor de rest van den dagh spelen in den bogaert, dit door getuygenis van den Eerweerdighen Heer Pastoor ende van de Schepenen der plaets bevestight zynde, heeft den Hooghwee-

weerdighften Heer den Biffchop van Ruremonde goet gevonden, dit als een waer Miraeckel aen de geloovighe te publiceren tot vermeerderinghe van de glorie Godts en van d'Alderheyligfte Maget Maria.

De Eerlaeme Suffer *Anna Maria Ebers*, Gheboortigh van de Stadt Keulen, aldaer Religieufe van het Ordere van den H. Vader Franciscus in het Kloofier der Clariffen op de nieuwe Merckt, is bevangen geweest met een quaedt aerdighe kortse, den tydt van veerthien daegen, waer nae haer lichaem onderworpen is geweest aen geduerige stercke en ongemeene treckinghe, schuddinge en bevinge, waer door fy dickmaels fcheen haeren geeft te geven. Dese haere befondere kranckheydt is met groote verwonderinge aengefien geweest van alle, oock Doctooen der Medecynen, de welcke om de vremtheydt van dese sieckte haer dickmaels quaemen befoecken, te vergeefs wierden verfcheyde genees-middelen gebruyckt. Doch na dat fy dese quael 3. jaeren ende een half onderftaen hadde, heeft zy figh naer *Kevelaer* met dienft van een karre laeten overbrengnen in gefelfchap van twee gefonde Suffers; aldaer is fy aengehekomen den 4. Mey 1723. buyten maght van alleen te gaen ofte te ftanen, ende naer het Lichaem onderfteunt sijnde door haere mede-suffers, heeft haere Devotie goeffent voor het Mirakeleus Beeldt van

van

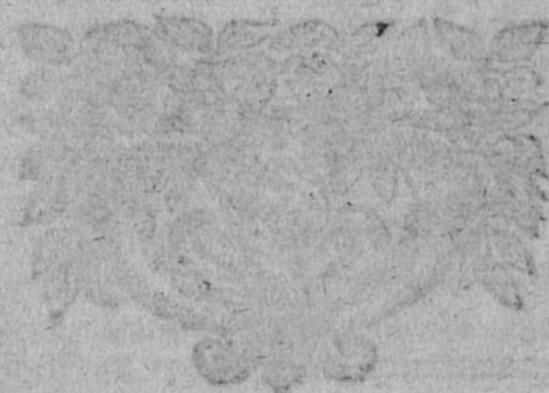
van de Alderheyligste Maget ende Moeder Godts *Maria*, tot dese Vertrousterisse der Bedruckte haeren toevlugt genomen, ende is frisch ende ghesont weder te rugh gekeert. Dit is bevestight door ghetuygenisse van verscheyde Priesters van diversche Ordens, ende van Doctours der Medecynen, de welcke dese krancke in haeren elendighen staet dickmaels gesien hadden, ende naer haere Reys van *Kevelaer* soo wonderlyck hebben genesen bevonden Waerom sijn Hooghweerdigheydt den Heere Bisschop van Ruremonde, goet gevonden heeft dit als een waer Miaeckel aen de geloovighe te publiceren, op dat jeder soude vereeren de krachtighe voorspraecke van de Alderheyligste Maeghet *Maria* by den Alderhoogsten, die dese TROOSTERSSE DER BEDRUCKTE noch daeghelyckx verheft door menighe Miraleken.

Dese zyn de origineel Mirakel-Boecxkens.

Alles tot meerder eere van Godt
ende van de Alderheylighste
Moeder Godts Maria,
de Vertrousterfle
der Bedrucks

te.
kel-Boeckens.

KORT VERHAEL
VAN HET ZEGEN-PRAELEN
IN
KEVELAER,

Ter oorfaecke van het hondertste Jaer ; dat
aldaer gheplaetst is het Miraculeus
Beeldt van de Alderheylichste

MAGET ENDE MOEDER GODTS

MARIA,

ONDER DEN TITEL VAN

TROOSTERSSE DER BEDRUCKTE,

Vermaert door vele Wonderheden ende Weldaden.

Gedruckt ter ordonnantie van den seer Eerw:
Heer Superior van t'Oratorie tot KEVELAER.

Men vint-se te koop tot Kevelaer.

KORT VERHAEL

Van het Zeghen-praelen in KEVELAER.

DIt hondert-jaerigh Jubilé is plechtelyck ge-
viert den 2. Julius 1742. zynde den Feest-
dagh van onse Lieve Vrouwe Visitatie, als oock
des Sondaghs onder de Octave van dese Feeste,
als wanneer (naer dat ghecelebreert was eene
solemnele Hoogh-misse) is ingestelt eene staet-
elycke Processie, op de volgende maniere:

Ten 1. Komt voor uyt eenen *POST-RIDER*, als
aenleydende de Zegen-praelende tocht.

Ten 2. Eenem *TIMBALIER* ende *TROMPET-
TERS*, opweckende door hun gheluydt een ge-
schal tot aendachtigheydt van het geen door de
FAEM verkondight, ende voorder hier ver-
thoont wordt.

Ten 3. De *FAEM*, hebbende een Trompet
in de handt, op welckers aff-hangende cie-
raet (tot bekentmaeckinghe van het Jubilé)
zyn uytgedruckt dese Jaer-schriften:

Aen

Z

Aen de eene zyde

TUBA POPULO ADVENTANTI NUNTIO SANCTÆ
VIRGINIS JUBILEUM.

(dat is)

*Met myn Trompet verkondige ich aen het toevloeden
de Volck het Jubel-feest van de Alderheyl: Maget.*

Aen de andere zyde

IN CUNCTAS TERRAS EXIIT ABUNDE VIRGINIS
MARIAE SONUS.

(dat is)

*Den klanck van de Alderheyl: Maget Maria
gaet door alle Landen.*

Ten 4. Eenen RIDDER, voerende eenen ko-
ffelycken geborduerden Standaert, waer op te
lesen zyn dese woorden:

QUIS UT DEUS? (dat is) *Wie is gelyck Godt?*

Woorden, de welke door den Naem van den
Arts-Engel Michael beteeckent worden.

Ten 5. Volght den Arts-Engel MICHAEL,
besonderen Schuts-heer van de Capelle van de
Alderheyl: Maget, als oock van het Oratorie
tot KEVELAER. Aen sijn rechter-zyde fiet men
eenen ENGEL, voerende dit Jaer-schrift:

DIVI MICHAELIS AUXILIO TUTUS FUERIS.

(dat is)

Door de hulp van den H. Michaël sult gy vyligh zyn.

Aen sijn slinker-zyde is eenen ENGEL met het Waepen van de Vergaedingh van t'Oratorie, zynde een Doorne-croon, waer in de Alderheyl: Naemen JESUS en MARIA, met dit Jaer-schrift :

HI CONSOLATORES, DUM VEXATUR QUI
SPINIS TRIBULATIONIS.

(dat is)

Dit zyn de vertroosters, als jemandt door de Dorens van tribulatie gequelt wordt.

Ten 6. De Ry-bende, ofte CAVALCADE, afbeeldende de dry Natien, de welcke voornamentlyck het Miraculeus Beeldt van de Alderheyl: Maget alle Jaeren devotelyck komen befoecken: Dese hebben de volgende Order:

De eerste Ry-bende beeldt aff de Natie van Duytslandt, voerende den dobbelen Arendt in den Standaert, met dit Jaer-schrift:

GERMANIA EXCITAT KEVELARIAE HUIUS
VIRGINIS LAUDES.

(dat is)

Duytslandt weckt tot Kavelaer op den Loff van de Alderheyl: Maget.

De

De tweede Ry-bende verbeeldt het Nederlandt, heeft in den Standaertijnen Leeuw, ende voert dit Jaer-schrift:

BELGIA AMULATRIX IN LAUDIBUS
VIRGINALIBUS.

(dat is)

Nederlandt is een vlytigen jeveraer in de Maeghdelycke Lof-sangen.

De derde Ry-bende verthoont in't besonder de Provintie van Gelderlandt, als zynde de Rust-plaetse van het Miraculeus Beeldt van de Alderheyl: Maget Maria: Dese Ry-bende heeft mede haer Waepen in den Standaert, ende voert dit Jaer-schrift:

CICAMBER DIVAE SUAE VIRGINIS NIXUS FAVORL

(dat is)

Den Gelders-man steunende op de gunst van zijn Alderheyl: Maget.

Ten 7. Eenen TRIUMPH-WAEGEN, waer op verbeeldt wordt de Alderheyl: Maget Maria Zeghen-praelende, verghefelschapt van den Godts-dienst, ofte Religie, van het Geloof, de Hope, de Liefde, de Rechtveirdigheydt, ende den Vrede: jeder met sijn Bediedenis ende toegepast Jaer-schrift.

De Religie thoont dese Jaer-aenwysende woorden:

MADETUR UTILISSIMUS PIÆ VIRGINIS CULTUS

(dat is)

*Wordt aengeræden de seer nutte serbewysingh
aen de Alderheyl: Maget.*

Het Geloof heeft dit Jaer-schrift :

CREDO DIVA VIRGO EST FIDELIS AUXILIATRIX

(dat is)

*Ik gheloove dat de Goddelycke Maget eenen
ghetrouwen bystandt is.*

De Hope heeft dit :

FIDIMUS AUXILIO EXCELSÆ VIRGINIS.

(dat is)

*Wy betrouwen op den bystandt van de hoogh-
verheve Maeght.*

De Liefde draecht in haer Schildt dese woorden:

TIBI AMANDA PIA CONSOLATRIX ET AUXILIATRIX

(dat is)

*Gy moet beminnen de goedersiere Troosteresse
ende Hulpster.*

Voor de Rechtveirdigheydt ende den Vrede
dient een Schildt met Jaer-schrift, het welck
op beyde past, ende luydt aldus :

JUSTITIA

JUSTITIA PAXQUE DOMINI OSCULATA SUNT
IN KEVELARIA. Ex Psalm. 84.

(dat is)

*De Rechtveirdigheydt ende den Vrede des Heerten
hebben malkanderen omhelst in Kevelaer.*

Voor op den Waegen zyn geplaetst eenige
Muficanten ende Rym-fprekers , verkondigende
den Loff ende Weldaeden van de Alderheyl:
Maget Maria : Dese thoonen , dat de Sangh en-
de Dicht-konsten ten dienste zyn van de selve
Alderheyl: Maget.

De Sangers hebben dit Jaer-schrift :

CANIMUS BENEFICIA , QUIBUS DIVA VIRGO
SUOS BEAVIT.

(dat is)

*Wy loven met Sangh de Weldaeden , die de Alder-
heyl: Maget aen haere Dienaers getboont heeft.*

De Rym-fprekers vermaenen tot stillfwygent-
heyt , om oock uyt hunnen mondt te hooren
den byftandt ende weldaeden van ons Alder-
heyl: Maget , met dit Jaer-schrift :

FAVETE LINGUIS : AUDIANTUR MARIAE
BENEFICA AUXILLA.

(dat is)

Seft : hoort wat weldadigen byftant Maria doet.

NOTA.

NOTA. Het Rym-gedicht, dat op den Waegen wordt uytgesproken, ende het geen daer op gesonghen wordt, sal den Leser hier naer vinden.

Ten 8. Volgt achter den Waegen een Choor van andere Muficanten, spelende op verscheyde Instrumenten, tusschen het singen ende spreken tot Loff van de Alderheyl: Maget Maria.

Ten 9. Siet men de Geestelycke met brandende Fackels, gaende voor het Miraculeus Beeldt, het welck gedraegen wordt van 4. Priesters. Nevens het selve gaen aen jeder zyde 2. ENGELEN, hebbende alle een Schilt met sijn Jaer-schrift:

Den eersten heeft in sijn Schildt:

ADVENT NOBIS JUBILEUS MARIANUS
UNIUS SÆCULI,

(dat is)

Maria's Jubilé van een Eeuw is ons gekomen.

Den tweeden:

IVIT SÆCULUM PERSEVERANTIS IN KEVULARIA
DEVOTIONIS.

(dat is)

*Een Eeuw is gepasseert, dat de Devotie tot
Kevelaer heeft geduert.*

Den derden:

EXCOLUNTUR DIVÆ VIRGINIS MARIE JUBILA,
dat

Van het Zeghen-praelen in Kevelaer.

(dat is)

*Het Jubilé van de Goddelycke Maget Maria words
geverighlyck gheviert.*

Den vierden :

CONJUBILAMUS JURILEO T UO, DIVA GENITRIX.

(dat is)

*Wy verblyden ons mede , ó Goddelycke Moeder !
in u Jubilé.*

Immediatelyck naer het Miraculeus Beeldt
volght den Priester , den welcke de solemne-
le Misse verricht heeft , met sijne Dienaers.

Ten 10. Een Ry-bende , bedeckende het Mi-
raculeus Beeldt ende de Geestelyckheydt , waer
naer volgen de godtvruchtige Dienaers van Ma-
ria , sluytende desen tocht van Devotie.

Daer-en-tusschen is t'Oratorie wydt en breedt,
als mede de groote en kleyne Capelle , verçiert
met vele Jaer-schriften in Dicht-konst opgestelt,
niet alleen in de Latynsche , maer oock in de
Hoogh-duytsche ende Neder-duytsche Tael : Men
vint'er verscheyde soorten van Jaer-schriften,
Sinne-beelden &c. die te veel zyn , om in den
Druck hier by te voegen.

Oock thoonen d'Inwoonders van KEVELAER
hunnen jever met de Huysen ende straecten te
verçieren , met oprechten van Triumph-bogen
&c. Godt geve, datse noch langh mogen onder-
vinden de beschermingh ende bystandt van de
Alderheyl: Maget Maria.

NOTA.

NOTA. Met dese plechtigheden sal dit Jubilé noch geviert worden op den 15. Augusti, zynde den Feest-dagh van de Hemelvaert van de Alderheyl: Maget : oock des Sondaghs onder de Octave, zynde den 19. Augusti. Als mede op den Feest-dagh van onse Lieve Vrouwe Geboorte, zynde den 8. September, ende om dat den Sondagh onder de Octave van dit Feest dit Jaer valt daeghs naer den Feest-dagh, soo sal men Sondaghs naer de Octave, zynde den 16. September, dit Jubilé sluyten, met de selve Processie ende plechtigheden, als geschiet is.

* * * * *
* * * * *

HIER VOLGHT NU HET VOORGEMELDT
RYM-DICHT ENDE GHESANGH.

DE Poëten, ofte Dichters, ende Muficanten, alle het Volck, tot het eerste hondertste Jubel-feest van de H. Maget ende Moeder Godts Maria, noodigende, verkondigen aen het selve de wondere ende waere goet-gekeurde Mirakelen, die door haer voorspraeck by den Alderhooghten, tot KEVELAER menighvuldigh geschiet zyn, soo naer Ziel, als naer Lichaem.

*Dit Rym-dicht wordt op verscheyde Statie by deelen
uytgesproken op den TRIUMPH-WAEGEN.*

Komt Pel'grims vlytigh aen, met vliengende banieren,
Om d'eerste Jubel-Eeuw op t'hooghst te helpen vieren
Van Godes Moeder: Komt, sy is nu hondert Jaer
Door menigh wonder werck vermaert tot Kevelaer.

Secr

Seer talryck is het Volck van hoogh en lee-
ghe Staeten ,

t Geen , om d'onstelbaer quael des Lichaems,
wierdt verlaeten

Van wytberoemd' Doctóors in d' Artsenye konst,
Dat hier geholpen is : want als het maer begonst
Syn hert tot dese Maeght en Moeder Godts te
keeren ,

Soo veel vermogende by Godt , den Heer der
Heeren , 10.

En haer beminden Soon , soo wierdt het troost
ghewaer ,

En wiert door voorspracck van dees Maeght,
uyt t'doodts ghevaer

Genadelyck verloft. De Blinde, Stomme, Manke,
Heel macht'loos tot den ganck , de sterck door-
slaeghe Kranke ,

In menigh lit van t'lyff, en die van smert en pyn
Vergingen , op dees plaets , door haer geholpen
zyn

Tot troost van jeder een. Dit wonder g'nade
teecken ,

Heeft sy aen menigh Mensch besorcht , en dat
door t'smeecken

By d'hoogste Majesteit. Dit is geen Menschen
vont ,

Noch by ghelooff , als schreeuwt d'Onroom-
schen. t'Is gegront , 20.

En wettigh goet-ghekeurt in t'Boecxken der
Mirak'len ,

Door Druck al om verspreyt ; Soo dat het
last'ren , kak'len

Van wêerparty in roock , in damp , in niet ver-
dwynt.

Doch de bermhertigheyt van dese Maget, schynt
Noch

Noch overvloed' ger uyt, in t'redden der sondaren
Uyt t'eeuwigh Ziel-verlies. Hoe veel, die har-
ter waeren

Als rotfen, zynder niet door haer gebedt versagt
Geworden, en tot Godt, door ware boet gebragt.
Daer lagh een wulpschen Mensch, door Satan
vast gebonden,

Met eene keten van veel grouwelyke sonden. 30.
Daer eenen Moordenaer met s'naestens bloedt
bespadt,

Die na het eeuwigh Vier met grove schreden tradt.
Daer eenen Dieff, die langhs den ondergraef-
den drempel,

's Nachts, als het duyfter was, brack in Godts
heyl'gen Tempel,

En roofden sonder schroom het heyligh Kerck-
gewaet;

Dit was noch t'eynde niet van sijn wraeckroe-
pend' quaet:

Het Tabernakel self, ô grouwel om te hooren!
Dierff hy, met t'staele-boor, soo menighmael
doorbooren,

Tot dat het opensprong. Al t'Silverwerck, gewyt
Aen Godt, dat roofden hy, en bleeff dus lan-
gen tyt

In t'heylighschendend' feyt. Meer ander oud'
en jongen,

Die van dusdaenigh soort van grouw'len swan-
ger gongen

Laet ick nu daer: waer door ten laesten hun
gemoet

Tot wanhoop gans verviel: Maer als de stercke
gloet

Van Godes Vier, op hun wanhopigh hert quam
daelen,

Door

Door voorspraeck van dees Maeght, sagh men
hun adem haelen,

En groeyen wêer in hoop. My dunckt sy borsten
uyt

In diergelyck gekarm, tot d'uytgelesen Bruyt
Van Godt den heyl'gen Geest: Maria! wilt ont-
farmen

Ons arme sondaers! ah! verhoort ons bitter
karmen!

Door ons wraeckroepend' feyt, sien wy nu al
te wel,

Zyn wy geworden, ah! het voetsel van de Hel!
Niet tegenstaende dit, wy willen niet wanhôopē,
Maer komen vol van moet na Kevelaer geloopt
Tot u sondaeren troost, en toevlucht; op dat wy,
O Hemels Koningin! soo veel vermogend', by
Den opper Hemel-vorst, door uw' gebedt ver-
werven

Een waere rouw en boet: wy sullen waerlyck
sterven

Aen alle soort van sond', en plegen deught op
deught;

Op dat wy naer de doot bekomen s'Hemels
vreught.

Sy biechten dus ghestelt, vol rouw hun grove
sonden,

En worden van de self tot Kevelaer ontbonden
Door t'heyligh Sacrament der Biecht: nu gans
verblydt

Herroepen menighmael: Godt zy gebenedydt,
Gelooft, gedanckt; om dat hy ons heeft wêer-
gegeven,

Door voorspraeck van dees Maeght en Moeder
Godts, het leven

Van onse ziel, die flus lagh onder Satans macht
Geketent

Geketent en geboeyt; maer nu, door Godes kracht
Genadelyck gheruckt, uyt s'Hel-hondts wreede
tanden.

Doet ons nu, goeden Godt! soo in uw' liefde
branden, 70.

Dat wy tot in de doot, noyt in geen sonden meer
Hervallen: geeft ons dat, door Jesus onsen Heer,
En uw' beminden Soon. En gy, ô pronck der
Maeghden!

Weest eeuwiglyck gedanckt; om dat het Godt
behaegden

Door uwe voorspraeck, ons te rucken uyt het tal
Der snoode, die noch staegh met d'een op d'an-
der val

In sonden, hunnen Godt tot toorn en wraeck
verwecken.

Ah! wilt hun oock met ons, uyt hunne grouw'len
trecken.

Na desen herten-wensch, trock jeder na sijn oord
Al singend', welckers galm, den sterren-wegh
doorboordt, 80.

En menght sich met den Sangh van Godes ne-
gen Chooren

Der Engelen, die vol vreught, hun stemmen
laeten hooren

Voor d'opper Hemel-vorst, soo dick- *Luc. 15.*
mael als een Kindt v. 10.

Der Duyvels, door de boet, wort weder Godes
Vrindt.

Dit zyn, voorwaer, dit zyn, de grootste wonder
wercken,

Die hier van dagh tot dagh gheschieden, door
den stercken

En g'naden Opper-heer, door voorspraeck van
dees Maeght,

Die

Die van haer lieven Soon verkryght *S. Bernard*
al wat fy vraeght. *Ser. 4. de*

Komt dan tot desen troost, en toe- *Assump.*
vlucht der sondaeren, 90.

Komt, Godt sal u door haer van t'Hels verfine-
ken spaeren, 90.

Als gy dees Maget eert, en volght haer deugh-
den padt,

En sal u na de doodt in s'Hemels schoone Stadt,
Met d'uytverkoren schaer, ståagh gloricus doen
schynen,

Alwaer noch quael, noch nydt, noch honger,
dorft, noch pynen,

Noch doodt te vinden is; Maer liefde sonder gal,
En leven sonder doodt, en blyschap over al:

Een eeuwigh Hemel-vreught, die nimmer oogh
beftraelde,

Noch oyt in t'Menschen hert, op d'aerden-kloot,
aff-daelde:

Want dese vreught bestaet in t'helder Sonne-
licht

t'Aenschouwen, van dat schoon en God'lyck
aengesicht. 100.

Den Sangh gesongen door de Musicanten op den
TRIUMPH-WAEGEN.

Komt met vliegende banieren
Pel'grims flucks na Kevelaer;

Om op t'hooghst te helpen vieren
t'Eerste honderst' Jubel-jaer

Van Godts Moeder, die gewis
Door Mirak'len wonder is.

Hoe veel Doove, Blinde, Mancke,
Zynder niet gesont gemaect,

En

En ontallyck ander Krancke

Uyt hun smert en pyn geraeckt,
Door de voorspraeck van dees' Maeght,
Die van Godt kryght, dat sy vraeght,
Maer de grootste wonder wercken

Die tot Kevelaer geschien,
Door haer voorspraeck, van den stercken

Godt, aen jong' en oude lien,
Zyn, dat t'boos wanhooopigh Volck

Wordt bevrydt van d'Helschen kolck.
Laet ons Godt den Heer dan dancket

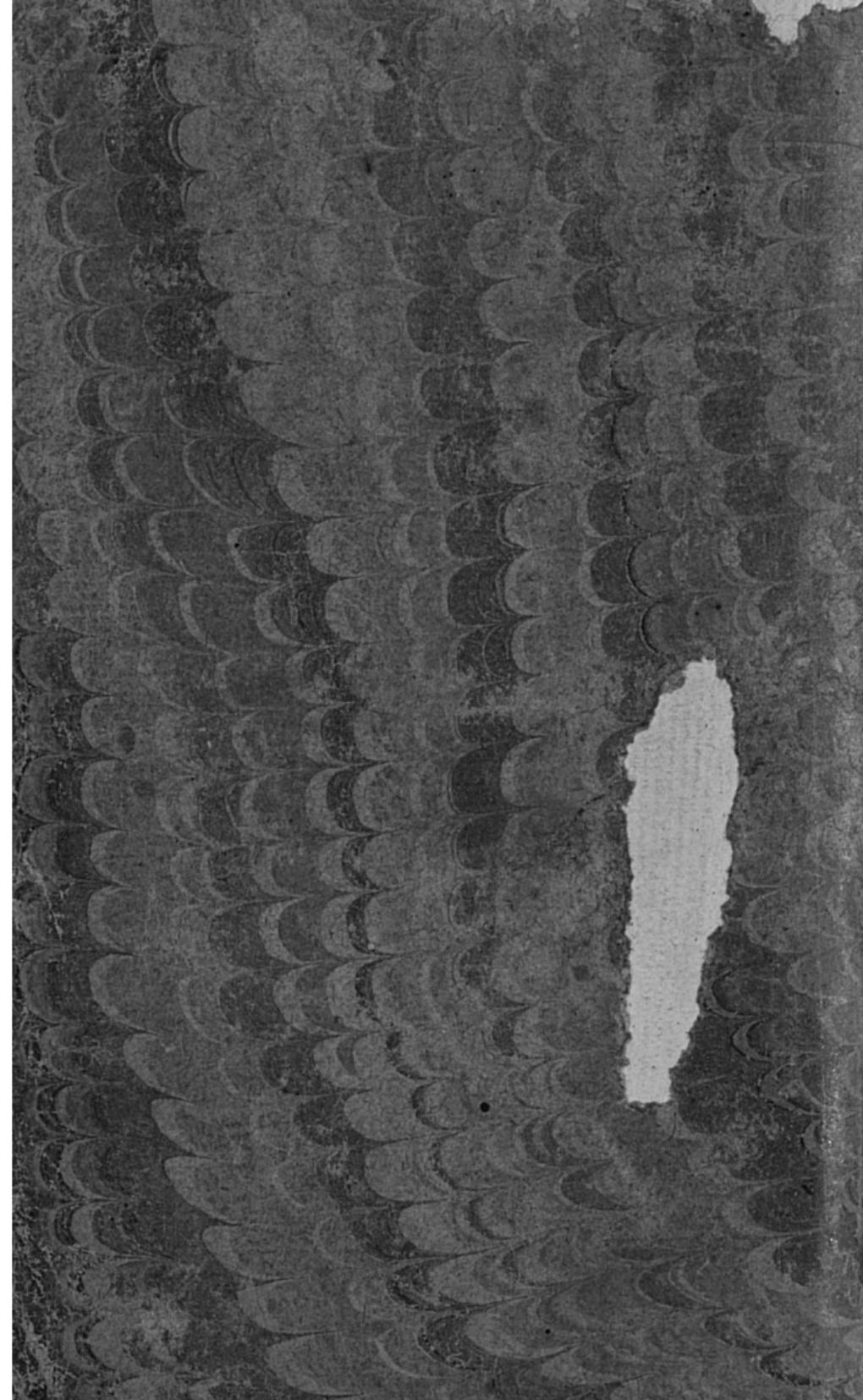
Voor sijn weldaen hier geschiet
En met Stem, en Snaere klancken

Offren hem een danckbaer Liet,
En Maria; want door haer
Zegent Godt ons Kevelaer.

ALLES TOT LOF VAN U, Ô GODT! EN VAN
MARIA, ONSE LIEVE VROUWE.

$\frac{0.2}{11}$
König. 8 Nov. 15
1.75

